

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

«TASDIQLAYMAN»

Farg'ona davlat universiteti rektori
B.Shermuhammadov

2024 yil

**70310102– Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
ta'lim mutaxassisligi (o'qishning magistratura shakli) bitiruvchilari uchun
mutaxassislik fanlaridan fanlararo
DAVLAT ATTESTATSIYASI
DASTURI**

Bilim sohasi:	300000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi:	310000 - Ijtimoiy va xulq atvorga mansub fanlar
Ta'lim yo'nalishi:	70310102- Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

FARG'ONA- 2024

Ushbu dastur O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2009-yil 22-maydagi 160-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to'g'risida NIZOM" (hozirga qadar mazkur Nizomga bir necha bor o'zgartirishlar kiritilgan bo'lib, 2018-yil 7-noyabrda 26-sonli buyrug'iga binoan so'nggi o'zgarish bo'lgan)ga asosan ishlab chiqildi.

Mutaxassis chiqaruvchi kafedra Iqtisodiyot va servis kafedrasi bo'lib, dastur Iqtisodiyot va servis kafedrasining 2024-yil 05.01 dagi 5 -yig'ilishida muhokama qilingan hamda Iqtisodiyot fakultetning 2024-yil 26.01 dagi Kengashida ma'qullangan. Universitet kengashining 2024-yil 30.01 dagi 6 -sonli yig'ilishida tasdiqlangan.

Tuzuvchilar: A.Mirzayev – Iqtisodiyot va servis kafedrasi mudiri,
iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
G. Xonkeldiyeva - Iqtisodiyot fakulteti dekani,
iqtisodiyot fanlari doktori, professor.
D.To'xtasinova - Iqtisodiyot va servis kafedrasi
dotsenti, PhD
A.Mirsodiqov – Iqtisodiyot va servis kafedrasi
dotsenti, PhD

Taqrizchilar: N.Jo'rayeva – Jahon va mintaqa iqtisodiyoti kafedrasi
mudiri, i.f.f.d., dotsent
A.Oripov – "Buxgalteriya hisobi va iqtisodiy
tahlil" kafedrasi mudiri, i.f.f.d., dotsent

KIRISH

Mazkur dastur 70310102 – Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) mutaxassisligi (o'qishning magistratura shakli) bitiruvchilarining o'qish mobaynida ixtisoslik fanlarini o'qib o'zlashtirganlik darajasini aniqlash uchun o'tkaziladigan Yakuniy Davlat Attestatsiyasi sinovlari bo'yicha ishlab chiqilgan.

2023/2024 o'quv yilida bitiruvchilarda Farg'ona davlat universitetning 2022-yil 30-avgustda 1-son bilan tasdiqlangan o'quv rejasidagi majburiy va tanlov fanlaridan o'tkaziladi.

YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI O'TKAZILADIGAN FANLAR TARKIBI:

1. "Korxona iqtisodiyoti va innovatsiyalarni boshqarish" (mutaxassislik fanlari)
2. "Biznesni tadqiq etish usullari" (mutaxassislik fanlari)
3. "Korxonalarning rivojlantirish strategiyasi" (mutaxassislik fanlari)
4. "Mikroiqtisodiyot-2" (mutaxassislik fanlari)
5. "Ekonometrika-2" (mutaxassislik fanlari)

1. "Korxona iqtisodiyoti va innovatsiyalarni boshqarish" fanining mazmuni

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.M. Mirziyoevning Oliy Majlisga murojaatnomasidan kelib chiqqan holda fanning vazifalari. 2017-2021 yillarda O'zbekistonni rivojlantirish Harakatlar strategiyasi va 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasida belgilangan ustuvor yo'nalishlaridan kelib chiqib korxona iqtisodiyoti va innovatsiyalarni boshqarish masalalarini o'rganish. Iqtisodiyot jamiyat xayotining asosi sifatida. Iqtisodiy tizimlarning turli modellari. Iqtisodiyotni rivojlantirishning bozor modeli. Iqtisodiyot fan va ishlab chiqarish - faoliyatining sohasi sifatida. Korxona iqtisodiyoti iqtisodiy fanning tarkibiy qismi va mustaqil bilimlar sohasi. Fanning o'rganish ob'ekti va predmeti. Fanni o'rganish uslubiyati va usullari.

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida milliy iqtisodiyotni rivojlanishi va aholi bandligini ta'minlash korxonaning o'rni va roli. Zamonaviy korxonalar tasnifi. Korxonalarning birlashmalari. Korxonalarning mustiqilligi va mas'uliyati. Bozor munosabatlari sharoitida davlat va korxonalar o'rtasidagi munosabat. Korxonalarning erkinligi va cheklanishlar. Korxonaning ichki va tashqi muhiti. Korxonaning ishlab chiqarish va bozor munosabatlari (aloqalari).

Korxonani tashkil etishning huquqiy asoslari va tamoyillari. Korxonani tashkil etish tartibi va bosqichlari. Korxonani tashkil etish uchun zaruriy ta'sis xujjatlari. Tashkil etilayotgan korxonani davlat ro'yxatidan o'tkazish. Korxona mulki va rekvizitlari. Yangidan tashkil etilayotgan korxona faoliyatining boshlanishi va uning asosiy vazifalari. Korxonani qayta tashkil etish va faoliyatini to'xtatish. Korxonani qayta tashkil etish va tugatishning asosiy tamoyillari. Tugatish hay'ati va uning vazifalari.

Boshqaruv korxona faoliyatidagi ob'ektiv zarurat. Boshqaruvning ob'ekti va sub'ekti. Boshqaruv munosabatlari. Boshqaruvning tashkiliy tuzilmalari. Islohotlarni chuqurlashtirish sharoitida boshqaruvning maqsadi, vazifalari va tamoyillari. Boshqaruv qarorlarini qabul qilish va ularning mas'uliyati. Korporativ boshqaruvning o'ziga xos jixatlari, uning ustunliklari va kamchiliklari. Boshqaruvning asosiy funksiyalari. Boshqaruv xodimlarining kasb mahorati va kompetentligi. Boshqaruv tizimini ishlab chiqarishning samaradorligiga erishish va korxonaning iqtisodiy barqarorligiga yo'naltirish.

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida biznes-rejalashtirish korxonani boshqarishdagi muhim qurol sifatida. Rejalashtirishni bozor mexanizmlari bilan mos kelinishi. Rejalashtirishning uslubiy asoslari. Korxonada rejalashtirish turlari. Rejalar tizimi - rejalashtirish natijalarini aks ettirish sifatida. Joriy reja - korxona faoliyatining asosiy xujjati sifatida. Korxona faoliyatida biznes-reja. Biznes-rejani ishlab chiqarishdagi asosiy vazifalari va uning tartibi.

Biznes-rejani korxonani rivojlantirish strategiyasi bilan bog'liqligi. Biznes-rejaning asosiy bo'limlari va ko'rsatkichlari.

Islohotlarni chuqurlashtirish sharoitida samaradorlik korxona faoliyatining «oynasi» sifatida. Bozor munosabatlari sharoitida samaradorlikning o'rni va ahamiyati. Ishlab chiqarish samaradorligini oshirish yo'nalishida korxonaning faoliyati. Ishlab chiqarish samaradorligining mohiyati, mezonlari va ko'rsatkichlari. Ishlab chiqarishning umumiy va solishtirma iqtisodiy samaradorligi. Xarajatlarning qoplanish davri - innovatsion yechimlari, xarajatlar samaradorligining muhim ko'rsatkichi sifatida. Ishlab chiqarish samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari.

Asosiy fondlarning mohiyati va ularning korxona faoliyatidagi o'rni. "2017-2021 yillarda O'zbekistonni rivojlantirish Harakatlar strategiyasining beshta ustuvor yo'nalishlaridan kelib chiqib korxona ishlab chiqarish vositalaridan foydalanishini yaxshilash yo'nalishlari va ahamiyati. Ishlab chiqarish va noishlab chiqarish asosiy fondlari. Asosiy fondlar tuzilmasining ishlab chiqarish samaradorligiga ta'siri. Asosiy fondlarni baholash, eskirishi va ta'mirlash. Asosiy fondlar amortizatsiya va amortizatsiya ajratmalari. Amortizatsiya ajratmalarini hisoblash usullari.

Aylanma mablag'lar tushunchasi, ularning tarkibi va tuzilmasi. Korxona aylanma mablag'larining asosiy vositalardan farqi. Bozor munosabatlari sharoitida aylanma mablag'larni shakllantirish manbalari. Aylanma mablag'larni me'yorlashtirish. Korxonaning aylanma mablag'larga bo'lgan talabini hisoblash. Korxonaning qarzga olingan va hususiy aylanma mablag'lari. Korxonaning ishlab chiqarish zaxiralari. Zaxiralar turlari va ularni hisoblash uslubi.

Xodimlar va ularning korxona faoliyatidagi o'rni. Zamonaviy sharoitlarda korxonaning kadrlar siyosati. Korxona xodimlari, ularning tarkibi va tuzilmasi. Korxona xodimlari harakati va uni rejalashtirish. Ishchilar - korxona ishlab chiqarish personalining asosiy qismi. Korxonada mehnat unumdorligi va uni oshirish rezervlari.

Korxonada mehnatga haq to'lash. Mehnatga haq to'lash shakllari va tizimlari. Mehnatga haq to'lashning tarifsiz tizimi. Mehnatni moddiy va ma'naviy rag'batlantirish. Kadrlar siyosati va mehnatga haq, to'lashni tashkil etishda korxonaning vakolatlari.

Ishlab chiqarish xarajatlari, foyda va rentabellik tushunchalari. Mahsulot bahosi va tannarxi. Mahsulot tannarxini rejalashtirish va kalkulyatsiyasi. Mahsulot ishlab chiqarish xarajatlarning tasnifi. Ishlab chiqarish xarajatlarni aniqlashning xorij tajribasi. Foyda korxona faoliyatining yakuniy natijasi sifatida. Foydaning ishlab chiqarish rentabelligi bilan aloqasi. Korxonada rentabellikni aniqlash uslubi. Foydani maksimallashtirish. Baho va xarajatlar tarkibini o'zgarishining foydaga ta'sirini tahlil qilish. Ishlab chiqarish rentabelligini oshirish yo'llari.

Investitsion jarayon va investitsiyalar tasnifi. Korxonaning investitsion siyosati. 2017-2021 yillarda O'zbekistonni rivojlantirish Harakatlar strategiyasining beshta ustuvor yo'nalishlaridan kelib chiqib faol investitsion siyosat natijalari va uni davom ettirish yo'nalishlarining yoritilishi. Korxonaning investitsion «portfeli». Investitsiyalashning asosiy manbalari. Korxonaning ishlab chiqarish bazasini rivojlantirishga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish. Korxona darajasida investitsion loyihalarni ishlab chiqish va amalga oshirish. Investitsion loyiha samaradorligini aniqlash uslublari va ko'rsatkichlari.

Davlatning investitsion siyosati. Chet el investitsiyalari tushunchasi. O'zbekiston iqtisodiyotiga chet el investitsiyalarini jalb qilishning zaruriyati. Investitsion muhitning jozibadorligini oshirish. Iqtisodiyotga chet el tuzilmasi. Korxonaning tijorat siri. Korxona tijorat sirini himoya qilish samaradorligining korxona iqtisodiga ta'siri. Raqobatchilar to'g'risida ma'lumot olish uslublari. Korxona tijorat sirini himoya qilish.

Innovatsion faoliyat tushunchasi. Innovatsion loyiha, innovatsion jarayon tushunchalari. Korxonada innovatsion menejerning asosiy vazifalari. Innovatsion jarayonga ta'sir qiluvchi omillar. Innovatsiyalar tushunchasi va ularning tasnifi. Innovatsion tovarni yaratish jarayonining bosqichlari. Innovatsion faoliyatni boshqarish tizimlariga qo'yiladigan asosiy talablar. Ilmiy-tadqiqot va tajriba - konstruktorlik ishlarini boshqarish tizimi.

O'zbekiston Respublikasida innovatsion faoliyatning huquqiy asoslari. Innovatsion jarayonlarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi. Ilmiy izlanishlar, fundamental tadqiqotlar va innovatsion loyihalarni qo'llab - quvvatlovchi jamg'armalar. Innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlanishning nodavlat shakllari. Innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishda xorij tajribasi. Sanoati rivojlangan davlatlarda ilmiy-innovatsion rivojlanish modellari.

Innovatsion tashkilotlar tasnifi. Violentlar, patentlar, kommutantlar va ekplerentlar strategiyalari. Kichik biznesning xususiyatlari. Ixtisoslashgan va kompleks innovatsion tashkilotlarining o'ziga xos xususiyatlari. Loyiha konstruktorlik tashkilotlari va maxsus konstruktorlik byurolari, ilmiy - tadqiqotlar, marketing tashkilotlari, ilmiy-tadqiqot institutlari, qurilish - montaj tashkilotlari, texnopark, texnopolis kabi tashkilotlarda innovatsion faoliyatini olib borish. Innovatsion tashkilotlarning tuzilmalari tasnifi va vazifalari.

Asosiy iqtisodiy qonunlarning mohiyati va ularning statika va dinamikadagi ko'rinishlari. Inovatsion faoliyatga tizimli yondashuv: asosiy atamalar va tushunchalar. Tizimlar tasnifi va ularning mazmuni hamda xossalari. Tizimli yondashuvni qo'llashning qoidalari. Takror ishlab chiqarish - evolyutsion yondashuv Bench Markingning instrumenti. Funktsional yondashuv. Marketing yondashuvi. Normativ yondashuv. Integratsion yondashuv. Dinamik va jaryonli yondashuv.

Tavakkalchilik tushunchasi va uning mohiyati. Tavakkalchilikning ob'ekti va sub'ekti. Tavakkalchilik tasnifi. Tavakkalchilikni pasaytirish usullari va omillari: tavakkalchilikdan qochish; tavakkalchilikni taqsimlash; tavakkalchilik manbalarini lokalizatsiyalash va diversifikatsiyalash; sug'urtalash va xedjirlashtirish. Tavakkalchilikni boshqarishning uslubiy asoslari. Tavakkalchilikning ichki va tashqi omillarining monitoringi va tahlili. Tavakkalchilikni baholash va uni optimallashtirish. Tavakkalchilikni boshqarish samaradorligini baholash.

Innovatsion faoliyatning xuquqiy ta'minoti. Me'yoriy-uslubiy ta'minot. Normativ aktlar va standartlar. Innovatsion faoliyatni boshqarishning resurs ta'minoti va resurslar turlari. Moliyaviy ta'minot, moliyalashtirishni Tashkil etishning tamoyillari va vazifalari. Innovatsion faoliyatni boshqarishning axborot ta'minoti va innovatsiyalar statistikasi. Kommunikatsiyalar va axborotlar sifatiga bo'lgan asosiy talablar. Ilmiy-texnikaviy axborot resurslarini yaratish. Fan va innovatsiyalar statiskasining xalqaro standartlari.

Innovatsiya ob'ektlarini ularning nodirliigi asosida raqobatbardoshligini ta'minlash asoslari. Raqobat ustunlikparini baholash. Turli ob'ektlarning raqobat ustunlikparini ta'minlovchi an'anaviy omillar. Tashqi va ichki omillar. Personal, maxsulot va xizmatlar. Tarmok, mintaka va mamlakat miqyosida raqobat ustunliklarini ta'minlash. Raqobat qonunini taxlil qilish. Tashkilot va uning raqobatchilarining raqobatbardoshligin taxlil qilish. Yangiliklar va innovatsiyalar portfelinin tarkibi.

Venchur kapitalining iqtisodiy vazifalari. Venchur kapitali va venchur biznesi. Tavakkalchilikka asoslangan biznesni moliyalashtirishning asosiy xususiyatlari. Venchur asosidagi moliyalashtirishning ustivor yunalishlari. Moliyaviy tavakkalchilikni minimallashtirishning asosiy tamoyillari. Venchur kapitali manbaalari. Venchur asosidagi biznesni davlat tomonidan tartibga solish. Tavakkalchilikka asoslangan investitsiyalarni moliyaviy baholash usullari va asosiy tushunchalari. O'zbekistonda venchur asosida moliyalashning istiqbollari.

Innovatsion loyixa tushunchasi va uning asosiy elementlari. Innovatsion loyixa turlari va uning mazmuni. Innovatsion loyixalarni ishlab chikish tartibi. Innovatsion goyaning shakllanishi va loyixa maqsadlarini qo'yish. Loyiha g'oyasi bo'yicha marketing tadqiqotlari. Innovatsion loyixani rejalashtirish. Rejalar tizimi. Innovatsion loyixani yakuniy bosqichi. Loyixani topshirish va shartnomani yopish tartibi. Innovatsion loyixalarni boshqarish va amalga oshirishning dasturli-maqсадli usullari.

Ilmiy-tadqiqot tajriba-konstruktorli Ilmiy-tadqiqot tajriba-konstruktorlik ishlari (ITTKI), vazifalari, tamoyillari va bosqichlari. Fundamental tadqiqotlar, amaliy tadqiqotlar, tajriba-konstruktorlik ishlari bosqichlari. ITTKI asoslanadigan tarmoqlararo xujjatlar tizimi. Innovatsiya. Tashkilotining patent-litsenzion faoliyati. Ixtiroga bo'lgan xukukni

rasmiylashtirish. Patent va litsenziya tushunchalari. Innovatsion loyixalashtirish asoslari. Innovatsion loyihalar ekspertizasi va uni olib borish usullari.

Intelektual mulkning mohiyati va ob'ektlari. Intelektual mulkning xozirgi sharoitdagi ahamiyati. Intelektual mulk bozorini rivojlanishining tarixiy asoslari. Intelektual mulk turlari. Intelektual mulk ob'ektlarini ximoya qilishning xuquqiy asoslari. Intelektual mulk. ob'ektlarini sotish, ayirboshlash va uzatish shakllari. Litsenziya tulovlarning asosiy tulovlari va litsenziya bahosini baholash. Franchayzing. Nomoddiy aktivlarni baholash. Intelektual mulkni ximoya qilishning jahon tajribasi. O'zbekistondagi intellektual mulk bozori.

Texnologiyalarning rivojlanish tendentsiyasi va ularning tasnifi. Ishlab chiqarishni tashkiliy-texnologik tayyorgarligining vazifalari, xususiyatlari va bosqichlari. Ishlab chiqarishning tashkiliy-texnikaviy darajasini taxlil qilish va uning istiqboli. Ishlab chiqarishning texnikaviy va tashkiliy darajasi, ularga ta'sir qiluvchi omillar. Injining va reinjining jarayonlari.

Bashorat qilish tushunchasi va usullari. Innovatsiyalari bashorat qilish. Innovatsiyalar ta'minotini bashorat qilish: axborot, texnikaviy, moliyaviy va xodimlar ta'minoti bashorati. Innovatsiyalarni ijtimoiy va ekologik oqibatlarini bashorat qilish. Texnologik bashorat qilish: yondashuvlar evolyutsiyasi, asosiy tushunchalar va uslublari. Axborot texnologiyalari.

Innovatsiyalar marketingining o'ziga xos xususiyatlari. Mustaqil ilmiy texnikaviy tashkilotlardagi marketingning xususiyatlari. Ilmiy- texnikaviy tashkilotning mikro-makro muhiti. Ilmiy-texnikaviy mahsulotning bozordagi harakati. Bozor segmenti sig'imini aniqlash. Ishlab chiqarish jarayonida yaratilgan texnologik yangiliklar marketingi. Tijorat sinovlaridan o'tgan texnologiyalar marketingi. Vertikal integratsiya doirasida texnologiyalarni uzatish marketingi. Iste'molchilar tashabbusi bilan yuzaga kelgan innovatsiyalar marketingi.

Innovatsion faoliyatga kiritilgan investitsiyalar. Innovatsion faoliyat samaradorligi ko'rsatkichlari tizimi. Innovatsion faoliyat samaradorligini baholash bo'yicha UNIDO uslubi. Yangiliklarning hayotiylik davri. Innovatsion tashkilotning innovatsion faoliyatdan olgan foydasi. Innovatsiyalarni amalga oshirishdan va yangiliklarni sotishdan olinadigan iqtisodiy samara. Iqtisodiy samara. Ilmiy-texnikaviy samara. Ijtimoiy samara. Ekologik samara. Innovatsion faoliyat samaradorligini tahlil qilishni tashkil etish.

“Korxona iqtisodiyoti va innovatsiyalarni boshqarish” fanidan savollar

1. 2022 - 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasining beshta ustuvor yo'nalishlaridan kelib chiqib korxona iqtisodiyoti va innovatsiyalarni boshqarish masalalarini o'rganish.
2. Iqtisodiyot jamiyat hayotining asosi sifatida. Iqtisodiy tizimlarning turli modellari.
3. Iqtisodiyotni rivojlantirishning bozor modeli. Iqtisodiyot fan va ishlab chiqarish faoliyatining sohasi sifatida.
4. Korxona iqtisodiyoti- iqtisodiy fanning tarkibiy qismi va mustaqil bilimlar sohasi.
5. Fanning boshqa iqtisodiy fanlar bilan aloqasi. Fanni o'rganishning qonunchilik va me'yoriy-huquqiy asoslari.
6. Fanni o'rganishda milliy va xorijiy adabiyotlar, ilg'or korxonalar yutuqlaridan foydalanish.
7. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida milliy iqtisodiyotni rivojlanishi va aholi bandligini ta'minlashda korxonaning o'рни va roli.
8. Korxonalarning birlashmalari. Korxonalarning mustaqilligi va mas'uliyati.
9. Bozor munosabatlari sharoitida davlat va korxonalar o'rtasidagi munosabat.
10. Korxonalarning erkinligi va cheklanishlar. Korxonaning ichki va tashqi muhiti.
11. Korxonaning ishlab chiqarish va bozor munosabatlari (aloqalari).
12. Raqobat sharoitida korxonalarning harakatlari (o'zini tutishi).
13. Xo'jalik yuritishning zamonaviy bozor tizimi tomonidan korxona faoliyatiga qo'yiladigan talablar.

14. Korxonaning jamiyat oldidagi ijtimoiy mas'uliyati.
15. Korxonani tashkil etishning huquqiy asoslari va tamoyillari.
16. Korxonani tashkil etish tartibi va bosqichlari. Korxonani tashkil etish uchun zaruriy ta'sis hujjatlari.
17. Tashkil etilayotgan korxonani davlat ro'yxatidan o'tkazish. Korxona mulki va rekvizitlari.
18. Yangidan tashkil etilayotgan korxona faoliyatining boshlanishi va uning asosiy vazifalari.
19. Korxonani qayta tashkil etish va faoliyatini to'xtatish. Korxonani qayta tashkil etish va tugatishning asosiy tamoyillari. Tugatish hay'ati va uning vazifalari.
20. Boshqaruv- korxona faoliyatidagi ob'ektiv zarurat. Boshqaruvning ob'ekti va sub'ekti.
21. Boshqaruv munosabatlari. Boshqaruvning tashkiliy tuzilmalari.
22. Islohotlarni chuqurlashtirish sharoitida boshqaruvning maqsadi, vazifalari va tamoyillari.
23. Boshqaruv qarorlarini qabul qilish va ularning mas'uliyati, korporativ boshqaruvning o'ziga xos jihatlari, uning ustunliklari va kamchiliklari. Boshqaruvning asosiy funksiyalari.
24. Boshqaruv xodimlarining kasb mahorati va kompetentligi.
25. Boshqaruv tizimini ishlab chiqarishning samaradorligiga erishish va korxonaning iqtisodiy barqarorligiga yo'naltirish.
26. Boshqaruv qarorlari samardorligini baholash.
27. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida biznes-rejalashtirish korxonani boshqarishdagi muhim qurol sifatida.
28. Rejalashtirishni bozor mexanizmlari bilan mos kelishi. Rejalashtirishning uslubiy asoslari.
29. Korxonada rejalashtirish turlari. Rejalar tizimi - rejalashtirish natijalarini aks ettirish sifatida.
30. Rejaviy qarorlarni tayyorlash davri: strategik muammolarni tahlil qilish, korxona faoliyati kelgusi sharoitlarining prognozi, ishlab chiqarish topshiriqlarini va ularni amalga oshirish yo'llarini (vositalarini) aniqlash.
31. Joriy reja - korxona faoliyatining asosiy hujjati sifatida. Korxona faoliyatida biznes-reja.
32. Biznes-rejaning ishlab chiqarishdagi asosiy vazifalari va uning tartibi.
33. Biznes-rejaning korxonani rivojlantirish strategiyasi bilan bog'liqligi.
34. Biznes-rejaning asosiy bo'limlari va ko'rsatkichlari.
35. Islohotlarni chuqurlashtirish sharoitida samaradorlik korxona faoliyatining «oynasi» sifatida.
36. Bozor munosabatlari sharoitida samaradorlikning o'rni va ahamiyati.
37. Ishlab chiqarish samaradorligini oshirish yo'nalishida korxonaning faoliyati.
38. Ishlab chiqarish samaradorligining mohiyati, mezonlari va ko'rsatkichlari.
39. Ishlab chiqarishning umumiy va solishtirma iqtisodiy samaradorligi.
40. Xarajatlarning qoplanish davri - innovatsion yechimlari, xarajatlar samaradorligining muhim ko'rsatkichi sifatida.
41. Ishlab chiqarish samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari.
42. Asosiy fondlarning mohiyati va ularning korxona faoliyatidagi o'rni.
43. 2022—2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasining beshta ustuvor yo'nalishlaridan kelib chiqib korxona ishlab chiqarish vositalaridan foydalanishni yaxshilash yo'nalishlari va ahamiyati.
44. Ishlab chiqarish va noishlab chiqarish asosiy fondlari. Asosiy fondlar tuzilmasining ishlab chiqarish samaradorligiga ta'siri.
45. Asosiy fondlarni baholash, eskirishi va ta'mirlash. Asosiy fondlar amortizatsiyasi va amortizatsiya ajratmalari.
46. Amortizatsiya ajratmalarini hisoblash usullari. Asosiy fondlarni korxonaning ishlab

chiqarish quvvati bilan aloqasi.

47. Korxonaning asosiy fondlari va ishlab chiqarish quvvatidan foydalanish ko'rsatkichlari, ularni hisoblash uslubi.

48. Korxona asosiy fondlari va ishlab chiqarish quvvatidan foydalanishni yaxshilash yo'llari.

49. Aylanma mablag'lar tushunchasi, ularning tarkibi va tuzilmasi.

50. Korxona aylanma mablag'larining asosiy vositalardan farqi. Bozor munosabatlari sharoitida aylanma mablag'larni shakllantirish manbalari.

51. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida aylanma mablag'larni korxonaning iqtisodiy barqarorligi ta'siri.

52. Aylanma mablag'larni me'yorlashtirish. Korxonaning aylanma mablag'larga bo'lgan talabini hisoblash.

53. Korxonaning qarzga olingan va xususiy aylanma mablag'lari. Korxonaning ishlab chiqarish zahiralari.

54. Zahiralar turlari va ularni hisoblash uslubi. Zaxiralarni boshqarish va moddiy resurslarni tejash.

55. Korxonada aylanma mablag'lardan foydalanish samaradorligi. Aylanma mablag'lardan foydalanish ko'rsatkichlarini va ularni hisoblash uslubi.

56. Korxonaning aylanma mablag'laridan foydalanish samaradorligini oshirish yo'llari.

57. 2022 - 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi ustuvor yo'nalishlaridan kelib chiqib korxonalarda yangi ish o'rni tashkil etish yo'nalishlarini yoritilishi.

58. Xodimlar va ularning korxona faoliyatidagi o'rni. Zamonaviy sharoitlarda korxonaning kadrlar siyosati.

59. Korxona xodimlari, ularning tarkibi va tuzilmasi. Korxona xodimlari harakati va uni rejalashtirish.

60. Ishchilar - korxona ishlab chiqarish personalining asosiy qismi. Korxonada mehnat unumdorligi va uni oshirish rezervlari.

61. Korxonada mehnatga haq to'lash. Mehnatga haq to'lash shakllari va tizimlari.

62. Mehnatga haq to'lashning tarifsiz tizimi. Mehnatni moddiy va ma'naviy rag'batlantirish.

63. Kadrlar siyosati va mehnatga haq to'lashni tashkil etishda korxonaning vakolatlari.

64. Ishlab chiqarish xarajatlari, foyda va rentabellik tushunchalari.

65. Mahsulot bahosi va tannarxi. Mahsulot tannarxini rejalashtirish va kalkulyatsiyasi.

66. 2022 - 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi ustuvor yo'nalishlaridan kelib chiqib korxona xarajatlarini kamaytirish yo'nalishlarini yoritilishi.

67. Mahsulot ishlab chiqarish xarajatlarining tasnifi. Ishlab chiqarish xarajatlarini aniqlashning xorij tajribasi.

68. Foyda- korxona faoliyatining yakuniy natijasi sifatida. Foydaning ishlab chiqarish rentabelligi bilan aloqasi.

69. Korxonada rentabellikni aniqlash uslubi. Foydani maksimallashtirish.

70. Baho va xarajatlar tarkibini o'zgarishining foydaga ta'sirini tahlil qilish. Ishlab chiqarish rentabelligini oshirish yo'llari.

71. Investitsion jarayon va investitsiyalar tasnifi. Korxonaning investitsion siyosati.

72. 2022 - 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi ustuvor yo'nalishlaridan kelib chiqib faol investitsion siyosat natijalari va uni davom ettirish yo'nalishlarining yoritilishi.

73. Korxonaning investitsion «portfeli». Investitsiyalashning asosiy manbalari.

74. Korxonaning ishlab chiqarish bazasini rivojlantirishga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish.

75. Korxona darajasida investitsion loyihalarni ishlab chiqish va amalga oshirish.

76. Investitsion loyiha samaradorligini aniqlash uslublari va ko'rsatkichlari.

77. Tavakkalchilik omilini hisobga olgan holda investitsion loyihalar samaradorligini baholash xususiyatlari.
78. Davlatning investitsion siyosati. Chet el investitsiyalari tushunchasi.
79. O'zbekiston iqtisodiyotiga chet el investitsiyalarini jalb qilishning zaruriyati.
80. Investitsion muhitning jozibadorligini oshirish. Iqtisodiyotga chet el investitsiyalarini jalb qilishning huquqiy asoslari.
81. To'g'ridan-to'g'ri investitsiyalar va portfel shaklidagi chet el investitsiyalari.
82. Real sektorga chet el investitsiyalarini jalb etish dinamikasi.
83. Xalqaro bozorlarga chiqishning asosiy shakllari orasida to'g'ridan-to'g'ri chet el investitsiyalarining o'rni va roli.
84. To'g'ridan - to'g'ri chet el investitsiyalari motivlari va gepotizalari.
85. To'g'ridan - to'g'ri chet el investitsiyalarining makroiqtisodiy va mikroiktisodiy gepotizalari.
86. Tashqi savdo nazariyasida to'g'ridan - to'g'ri chet el investiyalarining gepotizalari va modellari.
87. Korxonaning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning maqsadi va vazifalari.
88. Korxona xavfsizligi kontseptsiyasi. Korxonani iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tamoyillari.
89. Korxona xavfsizligini ta'minlashni tashkil etish va boshqarish.
90. Xavfsizlik xizmatining funksiyalari va uning tuzilmasi.
91. Korxonaning tijorat siri. Korxona tijorat sirini himoya qilish samaradorligining korxona iqtisodiga ta'siri.
92. Raqobatchilar to'g'risida ma'lumot olish uslublari. Korxona tijorat sirini himoya qilish.
93. Innovatsion faoliyat tushunchasi. Innovatsion loyiha, innovatsion jarayon tushunchalari.
94. Korxonada innovatsion menejerning asosiy vazifalari. Innovatsion jarayonga ta'sir qiluvchi omillar.
95. Innovatsiyalar tushunchasi va ularning tasnifi.
96. 2022 - 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi ustuvor yo'nalishlaridan kelib chiqib Davlat dasturidan o'rin olgan ijtimoiy-iqtisodiy masalalar.
97. Innovatsion tovarni yaratish jarayonining bosqichlari. Innovatsion faoliyatni boshqarish tizimlariga qo'yiladigan asosiy talablar.
98. Ilmiy-tadqiqot va tajriba - konstruktorlik ishlarini boshqarish tizimi.
99. O'zbekiston Respublikasida innovatsion faoliyatning huquqiy asoslari. Innovatsion jarayonlarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi.
100. Ilmiy izlanishlar, fundamental tadqiqotlar va innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlovchi jamg'armalar.
101. Innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlashning nodavlat shakllari.
102. Innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishda xorij tajribasi.
103. Sanoati rivojlangan davlatlarda ilmiy-innovatsion rivojlanish modellari.
104. Innovatsion tashkilotlar tasnifi. Violentlar, patentlar, kommutantlar va ekplerentlar strategiyalari.
105. Kichik biznesning xususiyatlari. Ixtisoslashgan va kompleks innovatsion tashkilotlarining o'ziga xos xususiyatlari.
106. Loyiha konstruktorlik tashkilotlari va maxsus konstruktorlik byurolari, ilmiy-tadqiqot, marketing tashkilotlari, ilmiy-tadqiqot institutlari, qurilish-montaj tashkilotlari, texnopark, texnopolis kabi tashkilotlarda innovatsion faoliyatini olib borish.
107. Innovatsion tashkilotlarning tuzilmalari tasnifi va vazifalari.
108. Tuzilmaviy qayta qurish - tashkilotning raqobatbardoshligini oshirishning asosiy vositasi.
109. Asosiy iqtisodiy qonunlarning mohiyati va ularning statiska va dinamikadagi

ko‘rinishlari.

110. Innovatsion faoliyatga tizimli yondashuv: asosiy atamalar va tushunchalar.

111. Tizimlar tasnifi va ularning mazmuni hamda xossalari. Tizimli yondashuvni qo‘llashning qoidolari.

112. Takror ishlab chiqarish - evolyutsion yondashuv. Bench Markingning instrumenti.

113. Funktsional yondashuv. Marketing yondashuvi. Normativ yondashuv. Integratsion yondashuv. Dinamik va jaryonli yondashuv. Optimallik asosidagi, direktiv va xatti-harakatlar asosidagi hamda vaziyatli yondashuv.

114. Innovatsion boshqaruv tamoyillari va asosiy usullarining tasnifi.

115. Tavakkalchilik tushunchasi va uning mohiyati. Tavakkalchilikning ob‘ekti va sub‘ekti. Tavakkalchilik tasnifi.

116. Tavakkalchilikni pasaytirish usullari va omillari: tavakkalchilikdan qochish; tavakkalchilikni taqsimlash; tavakkalchilik manbalarini lokalizatsiyalash va diversifikatsiyalash; sug‘urtalash va xedjirlashtirish.

117. Tavakkalchilikni boshqarishning uslubiy asoslari.

118. Tavakkalchilikning ichki va tashqi omillarining monitoringi va tahlili.

119. Tavakkalchilikni baholash va uni optimallashtirish.

120. Tavakkalchilikni boshqarish samaradorligini baholash.

121. Innovatsion faoliyatning huquqiy ta‘minoti. Me‘yoriy-uslubiy ta‘minot.

122. Normativ aktlar va standartlar. Qoidalar va yo‘riqnomalar.

123. Innovatsion faoliyatni boshqarishning resurs ta‘minoti va resurslar turlari.

124. Moliyaviy ta‘minot, Moliyalashtirishni tashkil etishning tamoyillari va vazifalari.

125. Innovatsion faoliyatni boshqarishning axborot ta‘minoti va innovatsiyalar statistikasi.

126. Kommunikatsiyalar va axborotlar sifatiga bo‘lgan asosiy talablar.

127. Ilmiy-texnikaviy axborot resurslarini yaratish.

128. Fan va innovatsiyalar statiskasining xalqaro standartlari.

129. Innovatsiya ob‘ektlarini ularning nodirligi asosida raqobatbardoshligini ta‘minlash asoslari.

130. Raqobat ustunliklarini baholash. Turli ob‘ektlarning raqobat ustunliklarini ta‘minlovchi an‘anaviy omillar.

131. Tashqi va ichki omillar. Personal, mahsulot va xizmatlar.

132. Tarmoq, mintaqa va mamlakat miqyosida raqobat ustunliklarini ta‘minlash.

133. Raqobat qonunini tahlil qilish. Tashkilot va uning raqobatchilarining raqobatbardoshligini tahlil qilish.

134. Yangiliklar va innovatsiyalar portfelining tarkibi.

135. Venchur kapitalining iqtisodiy vazifalari. Venchur kapitali va venchur biznesi.

136. Tavakkalchilikka asoslangan biznesni moliyalashtirishning asosiy xususiyatlari.

137. Venchur asosidagi moliyalashtirishning ustivor yo‘nalishlari.

138. Moliyaviy tavakkalchilikni minimallashtirishning asosiy tamoyillari. Venchur kapitali manbaalari.

139. Venchur asosidagi biznesni davlat tomonidan tartibga solish.

140. Tavakkalchilikka asoslangan investitsiyalarni moliyaviy baholash usullari va asosiy tushunchalari.

141. O‘zbekistonda venchur asosida moliyalashning istiqborllari.

142. Innovatsion loyiha tushunchasi va uning asosiy elementlari.

143. Innovatsion loyiha turlari va uning mazmuni. Innovatsion loyihalarni ishlab chiqish tartibi.

144. Innovatsion g‘oyaning shakllanishi va loyiha maqsadlarini qo‘yish.

145. Loyiha g‘oyasi bo‘yicha marketing tadqiqotlari.

146. Innovatsion loyihani rejalashtirish. Rejalar tizimi.

147. Innovatsion loyihani yakuniy bosqichi. Loyihani topshirish va shartnomani yopish tartibi.

148. Innovatsion loyihalarni boshqarish va amalga oshirishning dasturli-maqсадli usullari.
149. Ilmiy-tadqiqot tajriba-konstruktorlik ishlari (ITTKI), vazifalari, tamoyillari va bosqichlari.
150. Fundamental tadqiqotlar, amaliy tadqiqotlar, tajriba-konstruktorlik ishlari bosqichlari.
151. ITTKI asoslanadigan tarmoqlararo hujjatlar tizimi. Innovatsiya tashkilotining patent-litsenzion faoliyati.
152. Ixtiroga bo'lgan huquqni rasmiylashtirish. Patent va litsenziya tushunchalari.
153. Innovatsion loyihalashtirish asoslari. Innovatsion loyihalar ekspertizasi va uni olib borish usullari.
154. Intellektual mulkning mohiyati va ob'ektlari. Intellektual mulkning hozirgi sharoitdagi ahamiyati.
155. Intellektual mulk bozorini rivojlanishining tarixiy asoslari. Intellektual mulk turlari.
156. Intellektual mulk ob'ektlarini himoya qilishning ququqiy asoslari. Intellektual mulk ob'ektlarini sotish, ayirboshlash va uzatish shakllari.
157. Litsenzion to'lovlarning asosiy to'lovlari va litsenziya bahosini baholash. Ranchayzing.
158. Nomoddiy aktivlarni baholash. Intellektual mulk huquqlarini buzilishi bilan kurash.
159. Intellektual mulkni himoya qilishning jahon tajribasi. O'zbekistondagi intellektual mulk bozori.
160. Texnologiyalarning rivojlanish tendentsiyasi va ularning tasnifi.
161. Ishlab chiqarishni tashkiliy-texnologik tayyorgarligining vazifalari, xususiyatlari va bosqichlari.
162. Ishlab chiqarishning tashkiliy-texnikaviy darajasini tahlil qilish va uning istiqboli.
163. Ishlab chiqarishning texnikaviy va tashkiliy darajasi, ularga ta'sir qiluvchi omillar. Injiniring va reinjiniring jarayonlari.
164. Bashorat qilish tushunchasi va usullari. Innovatsiyalarni bashorat qilish.
165. Innovatsiyalar ta'minotini bashorat qilish: axborot, texnikaviy, moliyaviy va xodimlar ta'minoti bashorati.
166. Innovatsiyalarni ijtimoiy va ekologik oqibatlarini bashorat qilish.
167. Texnologik bashorat qilish: yondashuvlar evolyutsiyasi, asosiy tushunchalar va uslublari.
168. Axborot texnologiyalari, biotexnologiyalar, yangi materiallar va energetika sohalarida innovatsion-texnologik rivojlanishning jahon miqyosidagi bashoratlari.
169. Innovatsiyalar marketingining o'ziga xos xususiyatlari. Mustaqil ilmiy-texnikaviy tashkilotlardagi marketingning xususiyatlari.
170. Ilmiy-texnikaviy tashkilotning mikro-makro muhiti. Ilmiy-texnikaviy mahsulotning bozordagi harakati.
171. Bozor segmenti sig'imini aniqlash. Ishlab chiqarish jarayonida yaratilgan texnologik yangiliklar marketingi.
172. Tijorat sinovlaridan o'tgan texnologiyalar marketingi. Vertikal integratsiya doirasida texnologiyaoarni uzatish marketingi.
173. Iste'molchilar tashabbusi bilan yuzaga kelgan innovatsiyalar marketingi.
174. Innovatsion faoliyatga kiritilgan investitsiyalar. Innovatsion faoliyat samaradorligi ko'rsatkichlari tizimi.
175. Innovatsion faoliyat samaradorligini baholash bo'yicha UNIDO uslubiyoti.
176. Yangiliklarni hayotiylik davri. Innovatsion tashkilotning innovatsion faoliyatdan olgan foydasi.
177. Innovatsiyalarni amalga oshirishdan va yangiliklarni sotishdan olinadigan iqtisodiy samara.
178. Iqtisodiy samara. Ilmiy-texnikaviy samara. Ijtimoiy samara. Ekologik samara.
179. Innovatsion faoliyat samaradorligini tahlil qilishni tashkil etish.

“Biznesni tadqiq etish usullari ” fanining mazmuni

“Biznesni tadqiq etish usullari” - fan va o‘quv kursi sifatida. “Biznesni tadqiq etish usullari” fanining tuzilishi va uning iqtisodiy fanlar tizimida tutgan o‘rni hamda boshqa o‘quv fanlari bilan bogliqligi. “Biznesni tadqiq etish usullari” fanining bozor iqtisodiyoti sharoitiga va islohotlar talabiga xos vazifalari. O‘zbekistonda biznesni rivojlantirish to‘g‘risidagi qonunlar, farmonlar va nizomlar. Fanning mamlakat iqtisodiyotini yangilash va modernizatsiyalash qilish va yangilashni izchil davom ettirishning davr talablariga xos va mos vazifalari.

Iqtisodiyotda yuqori va izchil o‘sish sur‘atlarini saqlash, makroiqtisodiy barqarorlikni yanada mustahkamlashda biznes sohasida belgilangan eng muhim ustuvor yo‘nalishlar. 2022-2026 yillarda O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyotini rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari. Biznesni tadqiq etishda ilmiy va amaliy yondashuvlar. Ilmiy tadqiqot prinsiplari. Biznesni tadqiq etish kontsepsiyasi va gipotezani shakllantirish. Ilmiy tadqiqotning metodologik asoslari. Biznesni tadqiq etishning Tashkiliy xususiyatlari. G‘oyani shakllantirish, rejalashtirish, bosqichlar va jarayonlar. Biznes jarayonini tadqiq qilishning ilmiy va amaliy samaradorligini baholash, qaror qabo‘l qilish.

Biznes faoliyatini tahlil etish va prognozlashda turli xil modellarni qo‘llashning afzalliklari hamda kamchiliklari, ularning xususiyati. Tahlil qilish va prognozlash usullarining tavsiflanishi. Biznes faoliyatini prognozlash ob‘yekti va sub‘yekti, uni amalga oshirish bosqichlari. Mantiqiy-evristik va iqtisodiy matematik usullar. Biznes faoliyatida bozorni tahlil qilish va prognozlashning analitik usullari. Iste‘molchilarning istak - xohishlarini o‘rganish usullari. Anketa so‘rovlari o‘tkazish, kuzatish, tajriba o‘tkazish, «fokus guruhlar», «xoll testlar» va boshqa usullar. Tovar tavsifi bo‘yicha o‘tkazilgan anketa so‘rovlarida iste‘molchilarning hohishlarini normativ baholash usullari. Iste‘molchilarning xohish va talabini prognozlash usullari. Iste‘molchilar tavsifi. Iste‘molchilarning bozor sharoitida o‘zlarini tutishiga ta’sir etuvchi omillar. Biznesda qaror qabul qilish jarayoni. Iste‘molchilarning o‘zgaruvchan ehtiyojlarini prognozlash. Yangi mahsulotni sotib olishdagi qaror qabul qilishning turli yo‘llari. Tovardagi yangiliklarni o‘zlashtirishda iste‘molchilarning individual farqlari.

Biznesda raqobat ustunligi, raqobat ustunligiga erishish yo‘llari. Biznes yuritish muhiti va biznes muhiti ko‘rsatkichlari. Biznesning jozibadorligini aniqlash. Biznesning tayanch bozor segmentining bevosiva uni aniqlash. Bozorda eng katta xavf tug‘diruvchi raqobatchilarga nisbatan o‘zining kuchli va zaif taraflarini hisobini olish. Raqobat ustunliklari kontsepsiyasi mamlakat yoki firma raqobatbardoshligi negizida yotuvchi qiyosiy ustunliklar. Texnologik innovatsiyalarning rivojlanishi. Biznesning globallasuvi natijasida xalqaro raqobat tuzulmasi. Raqobat ustunliklarini aniqlashning asosiy yo‘nalishlari. Xarajatlarni tejash orqali yetakchilik strategiyasi. Differentsiatsiya strategiyasining maqsadi. Maxsuslashgan strategiya.

Biznesni boshqarishda axborot texnologiyalarning roli. Axborot tizimlarini tashkil qilish va boshqarish. Biznesni tadqiq etish usullarida axborot tizimlarining mohiyati va ahamiyati. Axborotlarning turkumlanishi, ularni yig‘ish, qayta ishlash, uzatish va qarorlar qabul qilish uchun tayyorlash bosqichlari. Yangi bozorlar, bozor segmentlari to‘g‘risida axborotlar yig‘ish, axborotlar banki va undan foydalanish. Axborot korxonaning resursi sifatida. Axborot tizimlari, texnologiyalari va axborot menejmentining evolyutsiyasi. Biznesning axborot tizimlarini shakllanishi. Global axborot tizimlari. Axborot tizimlarining tiplari va ularga bo‘lgan talab xamda ularni Tashkil etish jarayoni. Biznes jarayonini boshqarishning integratsiyalashgan tizimlari. Korporativ axborot tizimlariga qo‘yiladigan talablar. Korporativ informatsion tizimlar bozoridagi yangi tendentsiyalar.

Firmaning biznes faoliyatini modellashtirish va uning xususiyatlari. Ishlab chiqarishni tashkil qilish va boshqarish tizimi, biznes faoliyatiga ta’sir qiluvchi ichki va tashqi omillarni o‘rganish. Raqobat kurashi sharoitida firma faoliyati yoki faolligini belgilovchi asosiy ko‘rsatkichlar. Mahsulot assortimentini yangilash, yangi texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy qilish, kompaniyaning moliyaviy holati to‘g‘risidagi ko‘rsatkichlar. Zararsizlik nuqtasi va uni aniqlash usullari, zararsizlik nuqtasini tahlil qilishning zarurligi. Korxona biznes-rejasi va

uning tarkibiy qismlari. Moliyaviy ko'rsatkichlar, qarz mablag'lari, bank foizlari, foyda miqdori, SWOT tahlil, turli xil to'lovlar. Marketing dasturini ishlab chiqishda foydalaniladigan zamonaviy axborot texnologiyalari va mahsus kompyuter dasturlari.

Raqobat bozorining mutloq va joriy sig'imini aniqlash. Bozor sig'imiga ta'sir ko'rsatuvchi madaniy va ijtimoiy omillar. Atrof-muhitni himoya qilish, iste'molchilar xulq-atvorini tadqiq qilish, ularga ta'sir ko'rsatuvchi omillar. Kichik biznesni rivojlantirish, ularda marketing-miks tadbirlarining ahamiyati. Talabni tadqiq qilish va prognozlashning asosiy tamoyillari. Birlamchi va ikkilamchi talab. Firmaning bozordagi ulushi va uni saqlab qolish uchun ko'riladigan chora-tadbirlar. Xalq iste'moli tovarlariga bo'lgan talab va uning xususiyatlari. Ishlab chiqarish vositalariga bo'lgan talab va uni aniqlash usullari. Xizmatlarga bo'lgan talab, uni tadqiq qilish va prognozlashning o'ziga xos xususiyatlari.

Bozor konyunkturasining mohiyati va ahamiyati. Konyunkturani tashkil qiluvchi omillar, asosiy ko'rsatkichlar va ularni tahlil qilish va istiqbollash usullari. Tashqi bozorning makro va mikro muhiti. SWOT tahlili va uning mohiyati. Tashqi bozor kon'yunkturasini tadqiq qilishning ko'rsatkichlar tizimi va ularni tanlash mezonlari. Turli xil bozorlar konyunkturasini tadqiq qilishning o'ziga xos xususiyatlari. Hom-ashyo mahsulotlari bozori, mashina-uskunalar bozori, tayyor mahsulotlar bozori va h.k. Tovarlar bozorini istiqbollashda qo'llaniladigan asosiy yondashuvlar va tamoyillar. Konyunktura istiqbollarini amalga oshirishda axborot- statistik ta'minotning ahamiyati. Umumho'jalik konyunkturasi va uni tadqiq qilishning o'ziga xos usullari. Mavsumiy va doimiy ta'sir ko'rsatuvchi omillar va ularni ajratish tamoyillari.

Yangi tovarlarni bozorga chiqarish holatini tahlil qilish. Moliyaviy oqimlar tizimi. Yangi tovarni yaratish jarayoni va ularni tadqiq qilishning o'ziga xos xususiyatlari. Loyiha tahlili va ularni tanlash bosqichlari. Tovarni bozorga kiritish jarayoni. Sotish xajmini istiqbollash. Ekspert baholash usuli, imkoniyatlarni tahlil qilish, bozorni tadqiq qilish va sinama sotishni tashkil etish. Kompaniyaning marketing dasturini ishlab chiqish. Marketing strategiyasini tanlash bosqichlari va mezonlari. Firmaning faoliyat yo'nalishi bo'yicha marketing strategiyasini tanlash. Boston Konsalting Grupp (BKG) matritsasi, uning afzalliklari va kamchiliklari. GE va M.Porter modeli.

“Biznesni tadqiq etish usullari” fanidan savollar

1. O'zbekistonda biznesni rivojlantirish to'g'risidagi qonunlar, farmonlar va nizomlar.
2. Biznesni tadqiq etishning mamlakat iqtisodiyotini yangilash va modernizatsiya qilish va yangilashni izchil davom ettirishning davr talablariga xos va mos vazifalari.
3. Iqtisodiyotda yuqori va izchil o'sish sur'atlarini saqlash, makroiqtisodiy barqarorlikni yanada mustahkamlashda biznes sohasida belgilangan eng muhim ustuvor yo'nalishlar.
4. 2022-2026 yillarda O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari.
5. Biznesni tadqiq etishda ilmiy va amaliy yondashuvlar. Ilmiy tadqiqot printsiplari.
6. Biznesni tadqiq etish kontseptsiyasi va gipotezani shakllantirish. Ilmiy tadqiqotning metodologik asoslari.
7. Biznesni tadqiq etishning tashkiliy xususiyatlari. G'oyani shakllantirish, rejalashtirish. Bosqichlar va jarayonlar.
8. Biznes jarayonini tadqiq qilishning ilmiy va amaliy samaradorligini baholash, hisobotlarni tayyorlash, qaror qabul qilish.
9. Biznes faoliyatini tahlil etish va prognozlashda turli xil modellarni qo'llashning afzalliklari hamda kamchiliklari, ularning xususiyati.
10. Tahlil qilish va prognozlash usullarining tavsiflanishi. Biznes faoliyatini prognozlash ob'ekti va sub'ekti, uni amalga oshirish bosqichlari.
11. Mantiqiy-evristik va iqtisodiy matematik usullar. Biznes faoliyatida bozorni tahlil qilish va prognozlashning analitik usullari.
12. Iste'molchilarning istak-xohishlarini o'rganish usullari. Anketa so'rovlarini o'tkazish, kuzatish, tajriba o'tkazish, «fokus guruhlar», «xoll testlar» va boshqa usullar.

13. Tovar tavsifi bo'yicha o'tkazilgan anketa so'rovlarida iste'molchilarning xohishlarini normativ baholash usullari.
14. Iste'molchilarning xohish va talabini prognozlash usullari. Iste'molchilar tavsifi.
15. Iste'molchilarning bozor sharoitida o'zlarini tutishiga ta'sir etuvchi omillar. Biznesda qaror qabul qilish jarayoni.
16. Iste'molchilarning o'zgaruvchan ehtiyojlarini prognozlash.
17. Yangi mahsulotni sotib olishdagi qaror qabul qilishning turli yo'llari.
18. Tovardagi yangiliklarni o'zlashtirishda iste'molchilarning individual farqlari.
19. Biznesda raqobat ustunligi, raqobat ustunligiga erishish yo'llari.
20. Biznes yuritish muhiti va biznes muhiti ko'rsatkichlari.
21. Biznesning jozibadorligini aniqlash. Biznesning tayanch bozor segmentining bahosi va uni aniqlash.
22. Bozorda eng katta xavf tug'diruvchi raqobatchilarga nisbatan o'zining kuchli va zaif taraflarini hisobini olish.
23. Raqobat ustunliklari kontseptsiyasi. Mamlakat yoki firma raqobatbardoshligi negizida yotuvchi qiyosiy ustunliklar.
24. Texnologik innovatsiyalarning rivojlanishi.
25. Biznesning globallasuvi natijasida xalqaro raqobat tuzulmasi.
26. Raqobat ustunliklarini aniqlashning asosiy yo'nalishlari.
27. Xarajatlarni tejash orqali etakchilik strategiyasi.
28. Differentsiatsiya strategiyasining maqsadi. Maxsuslashgan strategiya.
29. Biznesni boshqarishda axborot texnologiyalarining roli. Axborot tizimlarini tashkil qilish va boshqarish.
30. Biznesni tadqiq etish usullarida axborot tizimlarining mohiyati va ahamiyati.
31. Axborotlarning turkumlanishi, ularni yig'ish, qayta ishlash, uzatish va qarorlar qabul qilish uchun tayyorlash bosqichlari.
32. Yangi bozorlar, bozor segmentlari to'g'risida axborotlar yig'ish, axborotlar banki va undan foydalanish.
33. Axborot korxonaning resursi sifatida. Axborot tizimlar, texnologiyalar va axborot menejmentining evolyutsiyasi.
34. Biznesning axborot tizimlarini shakllanishi. Global axborot tizimlari.
35. Axborot tizimlarining tiplari va ularga bo'lgan talab hamda ularni tashkil etish jarayoni.
36. Biznes jarayonini boshqarishning integratsiyalashgan tizimlari.
37. Korporativ axborot tizimlariga qo'yiladigan talablar. Korporativ informatsion tizimlar bozoridagi yangi tendentsiyalar.
38. Firmaning biznes faoliyatini modellashtirish va uning xususiyatlari.
39. Ishlab chiqarishni tashkil qilish va boshqarish tizimi, biznes faoliyatiga ta'sir qiluvchi ichki va tashqi omillarni o'rganish.
40. Raqobat kurashi sharoitida firma faoliyati yoki faolligini belgilovchi asosiy ko'rsatkichlar.
41. Mahsulot assortimentini yangilash, yangi texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy qilish, kompaniyaning moliyaviy holati to'g'risidagi ko'rsatkichlar.
42. Zararsizlik nuqtasi va uni aniqlash usullari, zararsizlik nuqtasini tahlil qilishning zarurligi.
43. Korxona biznes-rejasi va uning tarkibiy qismlari. Moliyaviy ko'rsatkichlar, qarz mablag'lari, bank foizlari, foyda miqdori, SWOT tahlil, turli xil to'lovlar.
44. Marketing dasturini ishlab chiqishda foydalaniladigan zamonaviy axborot texnologiyalari va maxsus kompyuter dasturlari.
45. Raqobat bozorining mutlaq va joriy sig'imini aniqlash. Bozor sig'imiga ta'sir ko'rsatuvchi madaniy va ijtimoiy omillar.
46. Atrof-muhitni himoya qilish, iste'molchilar xulq-atvorini tadqiq qilish, ularga ta'sir

ko'rsatuvchi omillar.

47. Kichik biznesni rivojlantirish ularda marketing-miks tadbirlarining ahamiyati.
48. Talabni tadqiq qilish va prognozlashning asosiy tamoyillari. Birlamchi va ikkilamchi talab.
49. Firmaning bozordagi ulushi va uni saqlab qolish uchun ko'riladigan chora-tadbirlar.
50. Xalq iste'moli tovarlariga bo'lgan talab va uning xususiyatlari.
51. Ishlab chiqarish vositalariga bo'lgan talab va uni aniqlash usullari.
52. Xizmatlarga bo'lgan talab, uni tadqiq qilish va prognozlashning o'ziga xos xususiyatlari.
53. Bozor kon'yunkturasining mohiyati va ahamiyati. Kon'yunkturani tashkil qiluvchi omillar, asosiy ko'rsatkichlar va ularni tahlil qilish va istiqbollash usullari.
54. Tashqi bozorning makro va mikro muhiti. SWOT tahlili va uning mohiyati.
55. Tashqi bozor kon'yunkturasini tadqiq qilishning ko'rsatkichlar tizimi va ularni tanlash mezonlari.
56. Turli xil bozorlar kon'yunkturasini tadqiq qilishning o'ziga xos xususiyatlari.
57. Xom-ashyo mahsulotlari bozori, mashina-uskunalar bozori, tayyor mahsulotlar bozori va h.k.
58. Tovarlar bozorini istiqbollashda qo'llaniladigan asosiy yondashuvlar va tamoyillar.
59. Kon'yunktura istiqbollarini amalga oshirishda axborot-statistik ta'minotning ahamiyati.
60. Umumxo'jalik kon'yunkturasi va uni tadqiq qilishning o'ziga xos usullari.
61. Mavsumiy va doimiy ta'sir ko'rsatuvchi omillar va ularni ajratish tamoyillari.
62. Yangi tovarlarni bozorga chiqarish holatini tahlil qilish. Moliyaviy oqimlar tizimi.
63. Yangi tovarni yaratish jarayoni va ularni tadqiq qilishning o'ziga xos xususiyatlari.
64. Loyiha tahlili va ularni tanlash bosqichlari. Tovarni bozorga kiritish jarayoni.
65. Sotish hajmini istiqbollash. Ekspert baholash usuli, imkoniyatlarni tahlil qilish, ko'rsatma bozorni tadqiq qilish va sinama sotishni tashkil etish.
66. Kompaniyaning marketing dasturini ishlab chiqish. Marketing strategiyasini tanlash bosqichlari va mezonlari.
67. Firmaning faoliyat yo'nalishi bo'yicha marketing strategiyasini tanlash. Boston Konsalting Grupp (BKG) matritsasi, uning afzalliklari va kamchiliklari.

3. «Korxonalarning rivojlantirish strategiyasi» fanining mazmuni

“Korxonalarni rivojlantirish strategiyasi”- fan va o'quv kursi sifatida. “Korxonalarni rivojlantirish strategiyasi” kursining tuzilishi va uning iqtisodiy fanlar tizimida tutgan o'рни hamda boshqa o'quv fanlari bilan bog'liqligi. “Korxonalarni rivojlantirish strategiyasi” kursining bozor iqtisodiyoti sharoitiga va islohotlar talabiga hos vazifalari. O'zbekistonda korxonalarni rivojlantirish to'g'risidagi qonunlar, farmonlar va nizomlar. “Korxonalarni rivojlantirish strategiyasi” fanining mamlakat iqtisodiyotini yangilash va modernizatsiya qilish va yangilashni izchil davom ettirishning davr talablariga xos va mos vazifalari.

Iqtisodiyotda yuqori va izchil o'sish suratlari saqlash, makroiqtisodiy barqarorlikni yanada mustahkamlash bo'yicha eng muhim ustuvor yo'nalishlar. 2022-2026 yillarda O'zbekistan Respublikasi iqtisodiyotini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari. Iqtisodiyot tuzilmalari faoliyati. Korxonaning iqtisodiy barqarorligi. Iqtisodiy barqarorlik va samaradorlik. Korxona ho'jalik tizimining samaradorligi. Korxona rivojlanishida tadbirkorlik faoliyati va tashabbuskorligining iqtisodiy ahamiyati. Korxonada tadbirkorlik muxitini shakllantirish asosida uni rivojlantirish yo'llari.

Bozor tipidagi firma modeli. Korxonalar faoliyatining funksional sohalari. Korxonalarning operatsion funksiyalari. Korxonalar faoliyatining asosiy funksional sohalari. Ishlab chiqarish va ilmiy texnikaviy rivojlanish. Ta'minotchilar bilan to'g'ridan – to'g'ri shartnoma. Ta'minotchilarni tanlash. Vositachi firmalar bilan shartnomalar. Moliyaviy ho'jalik va hisob.

Firmaning moliyaviy funksiyalari. Pul oqimi. Moliyaviy mexanizm. Korxonaning moliya bo'limi. Personalni boshqarish.

Tashkiliy tuzilmalarning mohiyati va ularni tuzish bosqichlari. Tashkiliy tuzilmalarning turlari. Byurokratik (mexanistik) tuzilmalar. Chiziqli tuzilma. Funktsional tuzilma. Chiziqli - funktsional tuzilma. Divizional tuzilmalar. Maxsulot bo'yicha tuzilma. Iste'molchiga yo'naltirilgan tuzilma. Mintaqaviy tuzilma. Dasturli - maqsadli tuzilmalar. Moslashuvchan tuzilmalar. Loyixaviy tuzilma. Matritsaviy tuzilma. Konglomerat tipdagi tuzilma. Yangiliklarga yo'naltirilgan tuzilma. Tursimon tuzilmalar. Boshqaruv darajalarini shakllantirish. Korxonalarni boshqarishni tashkil etishning tamoyillari va usullari. O'zbekistonda aksionerlik jamiyatlarini boshqarish.

Korxonalarning rivojlanishida erkin iqtisodiy zonalarining, iqtisodiy ahamiyati va shakllanish bosqichlari. Erkin iqtisodiy zonalarini tashkil etishda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari va Vazirlar Mahkamasining qarorlari. "Navoiy" erkin iqtisodiy zonasining tashkil etilishi va hududda korxonalarning rivojlantirishdagi o'rni. "Angren" erkin iqtisodiy zonasining tashkil etilishi va hududda korxonalarning rivojlantirishdagi roli. "Jizzax" erkin iqtisodiy zonasining tashkil etilishi va hududda korxonalarning rivojlantirishdagi o'rni. Korxonada logistik faoliyatning samaradorligini oshirish masalalari.

Korxonalar asosiy kapitalining tarkibi va elementlarining tasnifi. Aktiv va passiv asosiy vositalar. Asosiy vositalarning sifat belgilari. Asosiy vositalar funksiyalari. Asosiy vositalar tuzilmasi. Asosiy vositalarni baholash. Asosiy vositalarni qayta baholash usullari. Asosiy vositalarning eskirishi, asosiy vositalarini takror ishlab chiqarish. Asosiy vositalarni modernizatsiyalash va yangilashning asosiy yo'llari. Asosiy vositalar amortizatsiyasi va ularni hisoblash usullari. Asosiy vositalarning xolati va ulardan foydalanish. Sanoat korxonalarining nomoddiy aktivlari. Intellektual mulk ob'ektlari. Nomoddiy aktivlarni baholash.

Aylanma mablag'lar tushunchasi va tarkibi. Ishlab chiqarish aylanma fondlari va muomila fondi. Aylanma mablag'larni shakllantirish manbalari. Ishlab chiqarish aylanma fondlarini baholash. Ishlab chiqarish zaxiralarini baholash. Baholash usullari. Tayyor maxsulotni va tugallanmagan ishlab chiqarishni baholash. Aylanma mablag'lardan foydalanish ko'rsatkichlari. Korxonalarning aylanma mablaglariga bo'lgan talabini aniqlash. Zaxira normasi. Aylanma mablag'lar normativi. Tugallanmagan ishlab chiqarish va tayyor mahsulotlardagi aylanma mablag'larni normalashtirish. Umumiy ehtiyojni aniqlash. Resurslar tejamlorligini ta'minlash bo'yicha vazifalarni amalga oshirish yo'nalishlari. Korxonalarda zaxiralarni boshqarish.

Aholi bandligini ta'minlash va yangi ish o'rinlarini tashkil qilish muammosini hal etish bo'yicha ustuvor vazifalarni korxonalar miqyosida amalga oshirish yo'nalishlari. Mehnat iqtisodiy resurs sifatida. Korxonalar personalini va uning tavsifi. Korxonalar personalini tuzilmasi, uning harakati ko'rsatkichlari. Korxonalar personalidan foydalanish samaradorligi. Ish vaqti va undan foydalanish. Mehnat unumdorligi. Mehnat motivatsiyasi tizimi. Mehnat motivatsiyasi turlari. Tarif tizimi. Vaqtbay va ishbay haq to'lash. Mehnatni rag'batlantirish shakllari. Korxonalar faoliyati yakunlarida foydani taqsimlashda ishtirok etish. Korxonalarda kapitalda ishtirok etish. Ijtimoiy to'lovlar va imtiyozlar. Korxonalar personalining ijodiy salohiyatini rivojlantirish. Korxonalar personalini kasbiy o'qitish va ularni shakllari. Kasbiy lavozim bo'yicha o'sish. Rahbarlarni tayyorlash. Personal attestatsiyasi.

Korxonalarni moliyaviy resurslar bilan ta'minlashning asosiy yo'nalishlarining mohiyati va mazmuni. Moliyaviy resurslarning mohiyati va tasnifi. Moliyaviy resurslar tushunchasi. Ichki va tashqi moliyaviy resurslar. Moliyalashtirish va investitsiyalash. Moliyalashtirishning "oltin qoidasi". Moliyaviy resurslarni jalb etish shakllari. Moliyalashtirish manbalarini tasnifi. Kreditorlik qarzlari. Tijorat kredit. O'z o'zini moliyalashtirish. Moliyaviy resurslarga bo'lgan talabni hisoblash. Xususiy kapitalni yetarliligi. Moliyaviy defitsit va ekspluatatsion ehtiyoj.

Korxonalarda xarajatlar, sarflar va maxsulot tannarxi. Xarajatlarni guruhlash: xarajatlar turlari bo'yicha, xarajatlar ob'ektlari bo'yicha, yuzaga kelish o'rni bo'yicha, mas'uliyatlar markazlari bo'yicha, tushum ob'ektlari bo'yicha. Xarajatlar tasnifi. I.A.Karimovning "Bosh maqsadimiz - mavjud qiyinchiliklarga qaramasdan, olib borayotgan islohotlarni,

iqtisodiyotimizda tarkibiy o'zgarishlarni izchil davom ettirish, xususiy mulkchilik, kichik biznes va tadbirkorlikka yanada keng yo'l ochib berish hisobidan oldinga yurishdir" nomli asarida keltirilgan yetakchi tarmoq va sohalarda mahsulot ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirishning asosiy yo'llari. Doimiy va o'zgaruvchan xarajatlar. Bevosita va bilvosita xarajatlar. Tartibga solinadigan va tartibga solib bo'lmaydigan xarajatlar. Davr xarajatlari. Mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilish usullari. Tannarx turlari. Haqiqiy tannarx kalkulyatsiya va uning usullari: buyurtmalar bo'yicha, jarayonlar bo'yicha, bosqichlar bo'yicha, normativ, direkt-kosting, ABC usullari.

Korxonalar daromadlari tushunchasi va tuzilmasi. Korxonalar foydasi, shakllantirish va taqsimlash. Foydani shakllanish va taqsimlanish algoritmi. Firma foydasining ishlatilishi. Moliyaviy zaxiralarni shakllanish. Biznesning rivojlanishiga investitsiyalash. Ijtimoiy soxani moliyalash. Dividend siyosati. Korxonalarning daromadliligi ko'rsatkichlari. Rentabellik. "Xarajatlar-tushum-foyda" o'rtasidagi bog'liqlik. Marjinal foyda. Marjinal taxlil va uning amaliy jixatlari.

Korxonalarda mahsulot bahosining modellari: xarajatlar modeli, bozor modeli. Baholar tuzilmasi, baholar tizimi. Transfert baholar. Baho va firma xarajatlari urtasidagi bog'liqlik. Firmaning baho siyosati. Korxonalar maqsadlari va bahoni shakllantirish. Diskriminatsion baholar. Korxonalarning baho strategiyasini ishlab chiqish. Mukofotli bahoni shakllantirish strategiyasi. Neytral bahoni shakllantirish strategiyasi. Yorib kirish baho strategiyasi. Beqaror iqtisodiyotda bahoni shakllantirish. Ishlab chiqarish-texnikaviy maqsadlardagi maxsulotlar bo'yicha bahoni shakllantirish.

O'zbekiston Respublikasi soliq qonunchiligining asoslari. Soliqqa tortishning asosiy tushunchalari. Soliqlar tasnifi. Soliq to'lovchilar va soliqqa tortish elementlari. Soliq munosabatlari ishtirokchilari. Soliq yukini kamaytirishga qaratilgan oqilona soliq siyosatining mazmun-moxiyati.

Korxonani soliq da tortish shartlari. Soliq mas'uliyati. Korxonalar to'laydigan asosiy soliq lar. Foyda solig'i. Qo'shilgan qiymat solig'i. Mulk solig'i. Korxonalarning Soliq to'lovlarini optimallashtirish va soliqlardan qochish. Soliq qonunchiligidagi imtiyozlardan foydalanish. Korxonaning shartnomaviy munosabatlarini rejalashtirish. Soliqda tortish bazasini kamaytirish. Soliqqa tortishni optimallashtirishning maxsus usullari.

Korxonalar faoliyatining samaradorligi tushunchasi. Samaradorlikni baholashdagi resurs yondashuvi. Sof pul oqimi. Erkin pul oqimi. Samaradorlikni baholashdagi zamonaviy yondashuvlar. Biznesning maqsadlari, tashkiliy tuzilmalari va samarasi. Korxonalar salohiyatini oshirish omillari. Zamonaviy biznesning resurslari. Biznes samaradorligini boshqarish tamoyillari. Biznesning innovatsion va konservativ strategiyasi. Korxonalar faoliyatining aloxida turlari samaradorligini baholash. Biznesning moliyaviy samaradorligini baholash algoritmi. Korxonalarning moliyaviy samaradorligi va investitsion jozibadorligi. Korxonalar faoliyati samaradorligini kompleks baholash. Tavakkalchilikni pasaytirishda diversifikatsiyaning o'rni va ahamiyati.

Mamlakatimiz iqtisodiyotining raqobatbardoshligini ta'minlash shartlari. Mamlakat iqtisodiyotining raqobatbardoshligini mustahkamlash borasida amalga oshiriladigan chora-tadbirlar. Izchil va yuqori iqtisodiy o'sish sur'atlarini ta'minlash, makroiqtisodiy barqarorlikni yanada mustahkamlash.

Investitsiyalar va investitsion faoliyat tushunchalari. Kapital qo'yilmalar. Investitsiyalar tasnifi. Investitsion faoliyat ishtirokchilari. Investitsiyalar bozori. Investitsion qonunchilik. Korxonalarni modernizatsiya qilish, texnik va texnologik qayta jihozlash va yuksak texnologiyalarga asoslangan yangi ishlab chiqarishni rivojlantirish borasida yuritilayotgan faol investitsiya siyosati mazmuni. Mamlakatimiz taraqqiyotini yangi bosqichga ko'tarishda investitsiyalarning roli va ahamiyati. Mamlakatni modernizatsiyalatsiyalash yo'lida amalga oshirilayotgan faol investiya siyosati va o'zlashtirilayotgan xorijiy investitsiyalar tahlili. Korxonalarning investitsion siyosati va uni shakllantirishning asoslari. Korxonalar investitsion faoliyatining strategik maqsadlari. Investitsion strategiya va taktika. Investitsion loyihalar

samaradorligini baholash usullari va ularning tasnifi. Jamg'arilgan pul oqimi. Investitsiyalarning qoplanish muddati. Investitsiyalar rentabellik koeffitsienti. Sof diskontlangan daromad. Ichki daromadlilik normasi. Daromadlilik indeksi.

Innovatsiyalarning mohiyati va turlari va xususiyatlari. Korxonalarda innovatsion jarayonning modellari. Innovatsiyalarni tarqalishi va diffuziyasi. Innovatsiyalarni chiziqli modeli. Innovatsion rivojlanishning qonuniyatlari. Innovatsiyalar arenasi. Texnologiyalar. Yangi mahsulot va yangi bozorlar. Innovatsiyalarni amalga oshirish sharoitlari va omillari. Innovatsion salohiyatni shakllantirish. Korxonalarni innovatsion rivojlantirishning moliyaviy omillari. Innovatsion firmaning inson kapitalini boshqarish. Outsourcing. Innovatsion infratuzilma. texnopolis, texnopark, biznes inkubator, texnologiyalar inkubatori, innovatsion markaz. Ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlashning davlat dasturi.

Marketing korxonalar rivojining bozor mexanizmi sifatida. Korxona marketingi faoliyatining strategiya va taktikasi. Korxonada marketing faoliyatini tashkil etish. Korxona mahsulotlarini sotishda marketingni roli. Korxona mahsulotlari ishlab chiqarishini tashkil etishda marketing tadqiqotlarini joriy etish va rivojlantirish. Korxonada marketing xizmatlarini boshqarish. Korxonada marketing xizmatlarini tashkil etish zamon talabi.

Korxonada tashqi iqtisodiy faoliyat tushunchasi va uning turlari. Korxonalar tashqi muhitining tavsifi. Tashqi muhitning asosiy omillari. To'g'ridan-to'g'ri ta'sir muhitining omillari. Ta'minotchilar, iste'molchilar, raqobatchilar. Davlat - siyosiy omillar, iqtisodiy omillari, ijtimoiy - demografik omillar, xalqaro, ilmiy-texnologik omillar, huquqiy omillari. Korxonada tashqi va ichki muhit omillarining barqarorlikka ta'siri. Korxonaning tashqi iqtisodiy faoliyatdagi maqsadi. Korxona tashqi iqtisodiy faoliyatini rejalashtirish va tashkil etish. Tashqi iqtisodiy faoliyat ikki tomonlama shartnomalar tuzish.

Korxonani boshqarishda axborot texnologiyalarning roli. Axborot korxonaning resursi sifatida. Axborot tizimlar, texnologiyalar va axborot menejmentining evolyutsiyasi. Korxonalarning axborot tizimlarini shakllanishi. Axborot tizimlarining tiplari va ularga bo'lgan talab hamda ularni tashkil etish jarayoni. Korxonalarni boshqarishning integratsiyalashgan tizimlari. Kooperativ axborot tizimlariga quyiladigan talablar. Korxonalarni boshqarishning integratsion tizimlari bozori. Korporativ informatsion tuzimlar bozorida yangi tendentsiyalar.

“Korxonalarni rivojlantirish strategiyasi” fanidan savollar

1. Korxonaning iqtisodiy barqarorligi. Iqtisodiy barqarorlik va samaradorlik.
2. Korxona xo'jalik tizimining samaradorligi. Korxona rivojlanishida tadbirkorlik faoliyati va tashabbuskorligining iqtisodiy ahamiyati.
3. Korxonada tadbirkorlik muhitini shakllantirish asosida uni rivojlantirish yo'llari.
4. Bozor tipidagi firma modeli. Korxonalar faoliyatining funktsional sohalari.
5. Korxonalarning operatsion funktsiyalari. Korxonalar faoliyatining asosiy funktsional sohalari.
6. Ishlab chiqarish va ilmiy-texnikaviy rivojlanish. Ta'minotchilar bilan to'g'ridan-to'g'ri shartnoma.
7. Ta'minotchilarni tanlash. Vositachi firmalar bilan shartnomalar.
8. Moliyaviy xo'jalik va hisob. Firmaning moliyaviy funktsiyalari.
9. Pul oqimi. Moliyaviy mexanizm. Korxonaning moliya bo'limi. Personalni boshqarish.
10. Tashkiliy tuzilmalarining mohiyati va ularni tuzish bosqichlari.
11. Tashkiliy tuzilmalarining turlari. Byurokratik (mexanistik) tuzilmalar.
12. Chiziqli tuzilma. Funktsional tuzilma. Chiziqli - funktsional tuzilma. Divizional tuzilmalar mahsulot bo'yicha tuzilma.
13. Iste'molchiga yo'naltirilgan tuzilma. Mintaqaviy tuzilma dasturli - maqsadli tuzilmalar.
14. Moslashuvchan tuzilmalar. Loyihaviy tuzilma. Matritsaviy tuzilma.

15. Konglomerat tipdagi tuzilma. Yangiliklarga yo'naltirilgan tuzilma. To'rsimon tuzilmalar.
16. Boshqaruv darajalarini shakllantirish. Korxonalarni boshqarishni tashkil etishning tamoyillari va usullari.
17. O'zbekistonda aksionerlik jamiyatlarini boshqarish.
18. Korxonalarning rivojlanishida erkin iqtisodiy zonalarining iqtisodiy ahamiyati va shakllanish bosqichlari.
19. Erkin iqtisodiy zonalarini tashkil etishda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari va Vazirlar Mahkamasining qarorlari.
20. "Navoiy" erkin iqtisodiy zonasining tashkil etilishi va hududda korxonalarning rivojlantirishdagi o'rni.
21. "Angren" erkin iqtisodiy zonasining tashkil etilishi va hududda korxonalarning rivojlantirishdagi roli.
22. "Jizzax" erkin iqtisodiy zonasining tashkil etilishi va hududda korxonalarning rivojlantirishdagi o'rni.
23. Korxonada logistik faoliyatning samaradorligini oshirish masalalari.
24. Korxonalar asosiy kapitalining tarkibi va elementlarining tasnifi. Aktiv va passiv asosiy vositalar.
25. Asosiy vositalarning sifat belgilari. Asosiy vositalar funktsiyalari. Asosiy vositalar tuzilmasi.
26. Asosiy vositalarni baholash, asosiy vositalarni qayta baholash usullari. Asosiy vositalarning eskirishi.
27. Asosiy vositalarni takror ishlab chiqarish. Asosiy vositalar amortizatsiyasi va ularni hisoblash usullari.
28. Asosiy vositalarning holati va ulardan foydalanish. Sanoat korxonalarining nomoddiy aktivlari.
29. Intellektual mulk ob'ektlari. Nomoddiy aktivlarni baholash.
30. Aylanma mablag'lar tushunchasi va tarkibi. Ishlab chiqarish aylanma fondlari va muomala fondi.
31. Aylanma mablag'larni shakllantirish manbalari. Ishlab chiqarish aylanma fondlarini baholash.
32. Ishlab chiqarish zaxiralarini baholash. Baholash usullari. Tayyor mahsulotni va tugallanmagan ishlab chiqarishni baholash.
33. Aylanma mablag'lardan foydalanish ko'rsatkichlari. Korxonalarning aylanma mablag'lariga bo'lgan talabini aniqlash.
34. Zaxira normasi. Aylanma mablag'lar normativi. Tugallanmagan ishlab chiqarish va tayyor mahsulotlardagi aylanma mablag'larni normalashtirish.
35. Umumiy ehtiyojni aniqlash. Korxonalarda zaxiralarni boshqarish.
36. Mehnat- iqtisodiy resurs sifatida. Korxonalar personal va uning tavsifi.
37. Korxonalar personal tuzilmasi, uning harakati ko'rsatkichlari.
38. Korxonalar personalidan foydalanish samaradorligi. Ish vaqti va undan foydalanish.
39. Mehnat unumdorligi. Mehnat motivatsiyasi tizimi. Mehnat motivatsiyasi turlari.
40. Tarif tizimi. Vaqtbay va ishbay haq to'lash. Mehnatni rag'batlantirish shakllari.
41. Korxonalar faoliyati yakunlarida foydani taqsimlashda ishtirok etish. Korxonalarda kapitalni ishtirok etish.
42. Ijtimoiy to'lovlar va imtiyozlar. Korxonalar personalining ijodiy salohiyatini rivojlantirish.
43. Korxonalar personalini kasbiy o'qitish va ularni shakllari. Kasbiy lavozim bo'yicha o'sish.
44. Rahbarlarni tayyorlash. Personal atestatsiyasi.
45. Korxonalarni moliyaviy resurslar bilan ta'minlashning asosiy yo'nalishlarining mohiyati va mazmuni.

46. Moliyaviy resurslarning mohiyati va tasnifi. Moliyaviy resurslar tushunchasi. Ichki va tashqi moliyaviy resurslar.
47. Moliyalashtirish va investitsiyalash. Moliyalashtirishning “oltin qoidasi”. Moliyaviy resurslarni jalb etish shakllari.
48. Moliyalashtirish manbalarini tasnifi. Kreditorlik qarzlar. Tijorat krediti. O‘z-o‘zini moliyalashtirish.
49. Moliyaviy resurslarga bo‘lgan talabni hisoblash. Xususiy kapitalni etarililigi. Moliyaviy defitsit va ekspluatatsion ehtiyoj.
50. Korxonalarda xarajatlar, sarflar va mahsulot tannarxi. Xarajatlarni guruhlash: xarajatlar turlari bo‘yicha, xarajatlar obektlari bo‘yicha, yuzaga kelish o‘rni bo‘yicha, mas’uliyatlar markazlari bo‘yicha, tushum obektlari bo‘yicha.
51. Xarajatlar tasnifi. Doimiy va o‘zgaruvchan xarajatlar. Bevosita va bilvosita xarajatlar.
52. Tartibga solinadigan va tartibga solib bo‘lmaydigan xarajatlar. Davr xarajatlari.
53. Mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilish usullari. Tannarx turlari.
54. Haqiqiy tannarx kalkulyatsiyasi va uning usullari: buyurtmalar bo‘yicha, jarayonlar bo‘yicha, bosqichlar bo‘yicha, normativ, direkt-kosting, AVS usullari.
55. Korxonalar daromadlari tushunchasi va tuzilmasi. Korxonalar foydasi, shakllantirish va taqsimlash.
56. Foydani shakllanishi va taqsimlanish algoritmi. Firma foydasining ishlatilishi. Moliyaviy zaxiralarni shakllanishi.
57. Biznesning rivojlanishiga investitsiyalash. Ijtimoiy sohani moliyalash.
58. Dividend siyosati. Korxonalarning daromadliligi ko‘rsatkichlari. Rentabellik. Xarajatlar-tushum-foyda o‘rtasidagi bog‘liqlik.
59. Marjinal foyda. Marjinal tahlil va uniig amaliy jihatlari.
60. Korxonalarda mahsulot bahosining modellari: xarajatlar modeli, bozor modeli. Baholar tuzilmasi, baholar tizimi.
61. Transfer baholar. Baho va firma xarajatlari o‘rtasidagi bog‘liqlik. Firmaning baho siyosati.
62. Korxonalar maqsadlari va bahoni shakllantirish. Diskriminatsion baholar. Korxonalarning baho stratsgiyasini ishlab chiqish.
63. Mukofotli bahoni shakllantirish strategiyasi. Neytral bahoni shakllantirish strategiyasi.
64. Yorib kirish baho strategiyasi. Beqaror iqtisodiyotda bahoni shakllantirish.
65. Ishlab chiqarish - texnikaniy maqsadlardagi mahsulotlar bo‘yicha bahoni shakllantirish.
66. O‘zbekiston Respublikasi Soliq qonunchiligining asoslari. Soliqqa tortishning asosiy tushunchalari.
67. Soliqlar tasnifi. Soliq to‘lovchilar va soliqqa tortish elementlari.
68. Soliq munosabatlari ishtirokchilari. Korxonani soliqqa tortish shartlari. Soliq mas’uliyati.
69. Korxonalar to‘laydigan asosiy soliqlar. Foyda solig‘i. Qo‘shilgan qiymat solig‘i. Mulk solig‘i.
70. Korxonalarning soliq to‘lovlarini optimallashtirish va soliqdan qochish. Soliq qonunchiligidagi imtiyozlardan foydalanish.
71. Korxonaning shartnomaviy munosabatlarini rejalashtirish. Soliqqa tortish bazasini kamaytnirish. Soliqqa tortishni optimallashtirishning maxsus usullari.
72. Korxonalar faoliyatining samaradorligi tushunchasi. Samaradorlikni baholashdagi resurs yondoshuvi. Sof pul oqimi. Erkin pul oqimi.
73. Samaradorlikni baholashdagi zamonaviy yondoshuvlar. Biznesning maqsadlari, tashkiliy tuzilmalari va samarasi.
74. Korxonalar salohiyatini oshirish omillari. Zamonaviy biznesning resurslari. Biznes samaradorligini boshqarish tamoyillari.
75. Biznesning innovatsion va konservativ strategiyasi. Korxonalar faoliyatining alohida

turlari samaradorligini baholash.

76. Biznesning moliyaviy samaradorligini baholash algoritmi.
77. Korxonalarning moliyaviy samaradorligi va investitsion jozibadorligi.
78. Korxonalar faoliyati samaradorligini kompleks baholash.
79. Investitsiyalar va investitsion faoliyat tushunchalari. Kapital qo'yilmalar.
80. Investitsiyalar tasnifi. Investitsion faoliyat ishtirokchilari.
81. Investitsiyalar bozori. Investitsion qonunchilik.
82. Mamlakatimiz taraqqiyotini yangi bosqichga ko'tarishda investitsiyalarning roli va ahamiyati.
83. Mamlakatni modernizatsiyalash yo'lida amalga oshirilayotgan faol investitsiya siyosati va o'zlashtirilayotgan xorijiy investitsiyalar tahlili.
84. Korxonalarning investitsion siyosati va uni shakllantirishning asoslari. Korxonalar investitsion faoliyatining strategik maqsadlari.
85. Investitsion strategiya va taktika. Investitsion loyihalar samaradorligini baholash usullari va ularni tasnifi.
86. Jam'arilgan pul oqimi. Investitsiyalarning qoplanish muddati. Investitsiyalar rentabellik koeffitsienti.
87. Sof diskontlanshn daromad. Ichki daromadlilik normasi. Daromadlilik indeksi.
88. Korxonalarning strategik rivojlanishida innovatsion faoliyatni rivojlanishi. Innovatsiyalarning mohiyati va turlari va xususiyatlari.
89. Korxonalarda innovatsion jarayonning modellari. Innovatsiyalarni tarqalishi va diffuziyasi.
90. Innovatsiyalarni chiziqli modeli. Innovatsion rivojlanishning qonuniyatlari.
91. Innovatsiyalar operatsiyasi. Texnologiyalar. Yangi mahsulot va yangi bozorlar.
92. Innovatsiyalarni amalga oshirish sharoitlari va omillari. Innovatsion salohiyatni shakllantirish.
93. Korxonalarni innovatsion rivojlantirishning moliyaviy omillari. Innovatsion firmaning inson kapitalini boshqarish.
94. Outsourcing. Innovatsion infratuzilma. Texnopark, texnopark, biznes inkubator, texnologiyalar inkubatori, innovatsion markaz.
95. Ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlashning davlat dasturi.
96. Marketing korxonalar rivojining bozor mexanizmi sifatida.
97. Korxona marketing faoliyatini strategiya va taktikasi. Korxonada marketing faoliyatini tashkil etish.
98. Korxona mahsulotlarini sotishda marketingning roli. Korxona mahsulotlari ishlab chiqarishini tashkil etishda marketing tadqiqotlarini joriy etish va rivojlantirish.
99. Korxonada marketing xizmatlarini boshqarish. Korxonada marketing xizmatlarini tashkil etish zamon talabi.
100. Korxonaning tashqi iqtisodiy faoliyatini rivojlantirish strategiyasi. Korxonada tashqi iqtisodiy faoliyat tushunchasi va uning turlari.
101. Korxonalar tashqi muhitining tavsifi. Tashqi muhiti asosiy omillari.
102. To'g'ridan-to'g'ri ta'sir muhitining omillari. Ta'minotchilar, iste'molchilar, raqobatchilar.
103. Davlat - siyosiy omillar, iqtisodiy omillari, ijtimoiy-demografik omillar, xalqaro, ilmiy-texnologik omillar, huquqiy omillari.
104. Korxonada tashqi va ichki muhit omillarning barqarorlikka ta'siri.
105. Korxonaning tashqi iqtisodiy faoliyatdagi maqsadi. Korxona tashqi iqtisodiy faoliyatini rejalashtirish va tashkil etish.
106. Tashqi iqtisodiy faoliyat ikki tomonlama shartnomalar tuzish.
107. Korxonani boshqarishda axborot texnologiyalarning roli. Axborot korxonaning resursi sifatida.
108. Axborot tizimlar, axborot menejmentining evolyutsiyasi. Korxonalarning axborot

tizimlarini shakllanishi.

109. Axborot tizimlarining tiplari va ularga bo'lgan talab hamda ularni tashkil etish jarayoni. Korxonalarni boshqarishning integratsiyalashgan tizimlari.

110. Korporativ axborot tizimlariga qo'yiladigan talablar. Korxonalarni boshqarishning integratsion tizimlari bozori.

111. Korporativ informatsion tizimlar bozoridagi yangi tendentsiyalar.

4. “Mikroiqtisodiyot-2 ” fanining mazmuni

Fanning maqsadi, vazifalari, predmeti va urganish - usullari. Ijtimoiy xodisalar modelini tuzish, optimallashtirish va muvozanatlik, talab chizigi va taklif chizigi, bozor muvozanati va unga ta'sir etuvchi omillar. Boshqa taqsimlash usullari: monopol taqsimlash (narx diskriminatsiyasi), ijara to'lovini nazorat qilish. Taqsimlash usullarini solishtirma tahlil. Pareto bo'yicha samaradorlik. Uzoq muddatli oraliqdagi muvozanatli. Muvozanatlilikni dinamik modeli (“O'rgimchaksimon model” yordamida narx belgilash). Iste'molchi byudjeta va byudjet chegarasi. Iste'molchining daromadi. Byudjet chizigining grafikdagi kurinishi. Byudjet chizigining siljishiga sabab bo'ladigan omillar. Byudjet chizigining burchak koeffitsienti. Byudjet chegarasi xususiyatlari, byudjet chizigining uzgarishi. Soliq, subsidiya va ratsionallashtirishning byudjet chizigiga ta'siri.

Iste'molchining afzal ko'rish. Afzal ko'rish “Aksiomasi”. Befarqlik chiziqlari, afzal ko'rish bilan befarqlik chiziqlari o'rtasidagi bog'liqlik. Standart afzal ko'rish. Chekli almashtirish normasi, MRS. naflilik, naflilik funktsiyasi, tartibga ko'ra naflilik. Mikdoriy naflilik. Naflilik funksiyasini tuzish. Naflilik funksiyasiga ko'ra befarqlik chiziqdarini aniqlash. Naflilik funksiyasiga misollar. Kvazichiziqli afzal ko'rish, Kobba-Duglas bo'yicha afzal ko'rish. CHEkli naflilik. CHEkli naflilik BaMRS.optimal tanlash. Optimal tanlash va iste'molchi talabi. Misollar: mukammal substitutlar, mukammal komplementarlar; ne'matlar va antine'matlar. K^avarik afzal ko'rish, Kobba-Duglas bo'yicha afzal ko'rish. Baholovchi naflilik funksiyasini tuzish. Soliqni tanlash, iste'molchi tanloviga soliqning ta'siri. Aniqlangan afzal ko'rishdan to afzal ko'rishgacha. Afzal ko'rishni rekonstruktsiya qilish. Aniqlangan afzal ko'rishning zaif aksiomasi (WARP). Iste'molchi xarakatini WARPra mos kelishini tekshirish. Aniqlangan afzal ko'rishni kuchli aksiomasi (SARP). SARPra mos kelishi. Indekslar, naxlar indeksi.

Umumiy samara: almashtirish samarasi va daromad samarasi. Almashtirish samarasini xisoblash, daromad samarasini xisoblash. Almashtirish samarasining ishorasi. Talabning umumiy o'zgarishi. O'zgarish munosabatlari. Xiks bo'yicha almashtirish samarasi. Slutskiy tenglamasi asosida samaralarni xisoblash yollari. Daromad va almashtirish samarasining grafikdagi ko'rinishi. Iste'molga nisbatan afzal ko'rish. Qiyosiy statika. Slutskiy tenglamasi va vaqtlararo tanlov. Inflyatsiya. Joriy qiymatga chuqur yondoshuv. Bir qancha davrlar uchun joriy qiymatni taxlil etish va uni qo'llanish. To'lovlar oqimining joriy qiymatini aniqlash.

Individual talabdan bozor talabigacha. Teskari talab funktsiyasi. Chiziqdi talab egri chiziqdarini qo'shish orqali bozor talabini yaratish. Talabni tartibga keltirishda intensiv va ekstensiv cheklovlar. Elastiklik. Chiziqdi talab funktsiyasi elastikligi. Talab elastikligi. Elastiklik va umumiy daromad. O'zgarish elastiklikka ega bo'lgan talab chizigi. Elastiklik va chekli daromad. Narxni belgilash. CHEkli daromad chiziqlari. Daromadga ko'ra talab elastikligi. Past va yuqori kategoriyali tovarlarni daromadga ko'ra talab elastikligi koeffitsientiga muvofiq aniqlash. Bozor muvozanati. Ikkita o'ziga xos xol. Tezkor talab va taklif chizigi. Talab va taklif chiziqdi bo'yicha solikka tortish. Iste'molchi va ishlab chiqaruvchi ortiqchaligi. Yetuk va yo'qotishlarni xisoblash. Iste'molchi ortiqchaligi va ishlab chiqaruvchi ortiqchaligini amalda qo'llash, davlatning narx siyosatini baholash. Soliqlarni boshqaga o'tkazish. Soliq qo'yilganda “o'lik” yukning yo'qotilishi. Ssudalar bozori. Oziq-ovqatga subsudiyalar.

Xarajatlarni minimallashtirish. Aniqlangan xarajatlarni minimallashtirish. Masshtab saytami va xarajatlar funktsiyasi. Uzoq muddatli va qisqa muddatli xarajatlar. Doimiy va o'zgaruvchan xarajatlar. O'rtacha va chekli xarajatlar. Qaytmaydigan xarajatlar. Firmaning

diskret darajadagi razmeri. CHekli va o'zgaruvchan xarajatlar. Firmaning foydasi. Firmaning tashkiliy shakli. Foyda va firmaning bozor qiymati. O'zgarmas va o'zgaruvchan omillar. Qisqa muddatli oraliqda firma foydasini maksimallashtirish. Uzoq muddatli oraliqlarda firma foydani maksimallashtirish. Omillarga teskari talab egri chiziqlari. Foydani maksimallashtirish va masshtab hajmi Aniqlangan foyda.

Bozor muxiti va sof raqobat. Raqobatlashuvchi firmaning tomonidan taklif bo'yicha qaror qabul qilish. Teskari taklif funksiyasi. Ishlab chiqaruvchining foydasi va ortiqchaligi. Firmaning uzoq muddatli taklif chizish. Uzoq, muddatli o'rtacha o'zgarmas xarajat. Tarmoqning qisqa muddatli taklifi. Tarmoqning qisqa muddatli oraliqdagi muvozanati. Tarmoqning uzoq muddatli oraliqdagi muvozanati. Uzoq muddatli taklif chizish. Nolga teng foydaning mazmuni. Ishlab chiqarishning o'zgarmas omillari va iqtisodiy renta. Iqtisodiy renta. Ijara xaqi va narxlar. Rentaga nisbatan siyosat. Energetik siyosat.

Foydani maksimallashtirish. Chiziqdi talab egri chizigi va monopoliya. "Xarajatlar plyus ustama" tamoyili bo'yicha narx belgilash. Soliqlarning monopolisiga ta'siri. Monopoliyaning samarasizligi. Tabiiy monopoliya. Narx diskriminatsiyasi. Birinchi darajali narx diskriminatsiyasi. Ikkinchi darajali narx diskriminatsiyasi. Uchinchi darajali narx diskriminatsiyasi. Narx diskriminatsiyasi sharoitida optimal narx va ishlab chiqarish hajmini xisoblash. Tovarlarini to'plam bilan sotish. Dasturlar paketi. Ikki tomonlama tarif. Monopolistik raqobat. Mahsulotni tabaqalashtirish.

Strategiyani tanlash. Ishlab chiqarish xajmi bo'yicha liderlik. Ergashuvchining vazifasi. Lider vazifasi. Narx belgilashda liderlik. Narx belgilashdagi liderlik bilan ishlab chiqarish xajmi bo'yicha liderlikni taqqoslash. Bir vaqtning o'zida ishlab chiqarish xajmini belgilash. Muvozanatni o'rnatish. Firmalar soni ko'p bo'lgandagi. Narxlarni bir vaqtda belgilash. Yashirin kelishuv. Narxlarni va raqobatni tenglashtirish. Yechimlarni taqqoslash. O'yinning to'lov matritsasi, Narx bo'yicha muvozanatlik. Aralash strategiyalar. Mabus dilemmasi. Qaytariladigan o'yinlar. Narx belgilashda "tishga tish" sxrategiyasi. Ketma-ket o'yinlar. "Kirishga tahdid" o'yini.

Afzal ko'rishlarni agregatlash. Ijtimoiy farovonlik funksiyasi. Farovonlikni maksimallashtirish. Ijtimoiy farovonlikning induvidial funksiyalari. Adolatli taqsimlash. Kurolmaslik va adolat. CHekuvchilar va chekmaydiganlar. Ishlab chiqarish bilan bogliq tashqi samaralar. Pareto bo'yicha samaradorlik sharoiti interpretatsiyasi. Bozor signallari. Jamolar fojiasi. Atrof-muxitni ifloslanishi.

Ijtimoiy ne'matni taqdim etish yo'llari. Ijtimoiy ne'matni xususiy taqsimlanishi. Chiptasiz muammosi. Ijtimoiy ne'matning turlari. Xususiy ne'matlarni taqsimlash bilan bogliq qiyoslash. Ovoz berish va undan foydalanish. Ijtimoiy ne'matni taqsimlashda Klark - Grovsa soligidan foydalanish. Limonlar bozori. Sifatni tanlash. Ma'qul bo'lmagan tanlov. Ma'naviy zarar.

“ Mikroiqtisodiyot-2” fanidan savollar

1. Byudjet va byudjet chegarasi. Ustun ko'rish (predpochteniya) va naflilik.
2. Iste'molchi tanlovi va talab. Talab. Aniqlangan ustun ko'rish.
3. Slutsskiy tenglamasi. Vaqtlararo tanlash.
4. Aktivlar bozori. Noaniqlik. Iste'molchi ortiqchaligi va ishlab chiqaruvchi ortiqchaligi.
5. Bozor talabi. Muvozanatlik. Texnologiya. Xarajatlarni minimallashtirish va xarajatlar chizig'i.
6. Firma va tarmoqning taklifi. Monopoliya va monopoliya harakati. Omillar bozori.
7. Oligopoliya. O'yinlar nazariyasi. Ishlab chiqarish, almashish farovonlikning iqtisodiy nazariyasi.
8. Tashqi samara (eksternaliyalar). Jamiyat ne'mati. Assimetrik axborot.
9. Ijtimoiy hodisalar modelini tuzish, optimallashtirish va muvozanatlik, talab chizig'i va taklif chizig'i, bozor muvozanati va unga ta'sir etuvchi omillar.
10. Boshqa taqsimlash usullari: monopol taqsimlash (narx diskriminatsiyasi), ijara

to'lovini nazorat qilish. Taqsimlash usullarini solishtirma tahlili.

11. Pareto bo'yicha samaradorlik. Uzoq muddatli oraliqdagi muvozanatlik. Muvozanatlikni dinamik modeli ("O'rgimchaksimon model" yordamida narx belgilash).

12. Iste'molchi byudjeti va byudjet chegarasi. Byudjet chegarasi xususiyatlari, byudjet chizig'ining o'zgarishi. Soliq subsidiya va ratsionallashtirishning byudjet chizig'iga ta'siri.

13. Iste'molchining ustun ko'rish. Ustun ko'rish "Aksiomasi".

14. Befarqlik chiziqlari, ustun ko'rish bilan befarqlik chiziqlari o'rtasidagi bog'liqlik.

15. Mukammal komplementar (to'ldiruvchi) tovarlar, antine'mat, befarqli ne'mat, to'yinganlik, diskret tovarlar.

16. Standart ustun ko'rish. Chekli almashtirish normasi, MRS. Nafililik, nafililik funksiyasi, tartibga ko'ra nafililik.

17. Miqdoriy nafililik. Nafililik funksiyasini tuzish. Nafililik funksiyasiga ko'ra befarqlik chiziqlarini aniqlash.

18. Nafililik funksiyasiga misollar. Kvazichiziqli ustun ko'rish, Kobba-Duglas bo'yicha ustun ko'rish. Chekli nafililik. Chekli nafililik va MRS.

19. Optimal tanlash. Optimal tanlash va iste'molchi talabi. Misollar: mukammal komplementarlar, befarq ne'matlar va antine'matlar.

20. Kobba-Duglas bo'yicha ustun ko'rish. Baholovchi nafililik funksiyasini tuzish. Soliqni tanlash, iste'molchi tanloviga soliqning ta'siri.

21. Talab funksiyasi. Normal va past kategoriyali tovarlar. Daromad-iste'mol chizig'i va engel chiziqlari. Misollar: mukammal o'rindosh tovarlar, mukammal komplementar tovarlar, Kobba-Duglas bo'yicha ustun ko'rish, gomotetik ustun ko'rish, kvazichiziqli ustun ko'rish, oddiy tovarlar va Giffen tovarlari.

22. Har-xil tovarlar uchun "Narx-iste'mol" chizig'i va talab chizig'i: o'rindosh tovarlar, to'ldiruvchi tovarlar va diskret tovarlar. Teskari talab funksiyasi.

23. Normal va past kategoriyali tovarlar. "Daromad iste'mol" chizig'i va Engel chiziqlari.

24. Oddiy tovarlar va Giffen tovarlari. "Narx-iste'mol" chizig'i va talab chizig'i. to'ldiruvchi tovarlar. Teskari talab funksiyasi.

25. Ustun ko'rishni rekonstruktsiya qilish.

26. Aniqlangan ustun ko'rishning zaif aksiomasi (WARP). Iste'molchi harakatini WARPra mos kelishini tekshirish.

27. Aniqlangan ustun ko'rishni kuchli aksiomasi (SARP). SARPra mos kelishi. Indekslar, naxlar indeksi.

28. Almashtirish samarasi, daromad samarasi. Almashtirish samarasini hisoblash, daromad samarasini hisoblash.

29. Almashtirish samarasi ishorasi. Talabni umumiy o'zgarishi. O'zgarish munosabatlari.

30. Joriy qiymatdan amaliyotda foydalanish. Talab chiziqlari.

31. Byudjet chegarasi va vaqtlararo tanlash. Joriy va kelajakdagi qiymatlar.

32. Iste'molga nisbatan ustun ko'rish. Har-xil variantlarni ta'sir qiluvchi omillarni hisobga olgan holda bir-biriga solishtirish.

33. Vaqtlararo tanlov va Slutsskiy tenglamasi. Inflyatsiya. Joriy qiymat va bir qator oraliqlar uchun joriy qiymatni tahlil etish.

34. Joriy qiymatdan amaliyotda foydalanish. To'lovlar oqimining joriy qiymatini aniqlash.

35. Obligatsiyalar, soliqlar. Stavka foizini tanlash.

36. Aktivlar, daromad normasi. Arbitraj va joriy qiymat. Aktivlar farqini tuzatish.

37. Iste'mol daromadini keltiruvchi aktivlar. Aktivlar daromadini soliqqa tortish. Moliyaviy institutlar.

38. Shartli iste'mol, naflik funksiyasi va ehtimollik. Kutiladigan nafililik. Riskka moyil emas.

39. Sug'urtaga talab. Diversifikatsiya, taqsimlangan risk. Fond bozori roli. Risk bilan bog'liq aktivlar.
40. Foydalilik o'rta qiymat va dippertsiya funksiyasi sifatida. Riskni o'lchash. Risk bilan bog'liq aktivlar bozorida muvozanatlilik.
41. Diskret tovarlarga talab. Talab funksiyasiga ko'ra naflilik funksiyasini tuzish.
42. Iste'molchi ortiqchaligining boshqa mazmuni. Uzluksiz talab chizig'iga yaqinlashish.
43. Kvazichiziqli naflilik funksiyasi. Iste'molchi ortiqchaligi o'zgarishining mazmun-mohiyati. Ishlab chiqaruvchi ortiqchaligi.
44. Yutuq va yo'qotishlarni hisoblash. Iste'molchi ortiqchaligi va ishlab chiqaruvchi ortiqchaligini amalda qo'llash.
45. Individual talabdan bozor talabigacha. Teskari talab funksiyasi. Chiziqli talab chiziqlarini qo'shish.
46. Talabni tartibga keltirishda intensiv va ekstensiv cheklashlar. Elastiklik. Chiziqli talab funksiyasi elastikligi.
47. Talab elastikligi. Elastiklik va umumiy daromad. O'zgarmas elastiklikka ega bo'lgan talab chizig'i.
48. Elastiklik va chekli daromad. Narxni belgilash. Chekli daromad chiziqlari. Daromadga ko'ra elastiklik.
49. Bozor muvozanati. Ikkita o'ziga xos hol. Tezkor talab chizig'i va taklif chizig'i. Talab va taklif chiziqlari chiziqli bo'lganida bozor muvozanati.
50. Ikkala chiziqlarining siljishi, soliqlar. Talab va taklif chiziqli bo'lganda soliqqa tortish.
51. Soliqlarni boshqaga o'tkazish. Soliq qo'yilganda "o'lik" yukini yo'qotilishi. Ssudalar bozori.
52. Oziq-ovqatga subsudiyalar. Pareto bo'yicha samaradorlik.
53. Resurslar va ishlab chiqarish. Texnologik cheklashlarni belgilash. Texnologiyalarga misollar.
54. Kobba-Duglasning ishlab chiqarish funksiyasi. Texnologiya xususiyatlari. Chekli mahsulot.
55. Texnologik almashtirish normasini pasaytirish, qisqa va uzoq muddatli oraliqlarda. Masshtab samarasi va qaytimi.
56. Xarajatlarni minimallashtirish. Masshtab qaytimi va xarajatlar funksiyasi.
57. Uzoq muddatli va qisqa muddatli xarajatlar. Qaytmaydigan xarajatlar.
58. O'rta, chekli va o'zgaruvchan xarajatlar. Uzoq muddatli xarajatlar.
59. Firmaning diskret darajadagi razmeri. Uzoq muddatli chekli xarajat.
60. Bozor muhiti va sof raqobat. Raqobatlashuvchi firmaning taklif qilish bo'yicha qarori.
61. Teskari taklif funksiyasi. Ishlab chiqaruvchining foydasi va ortiqchaligi. Firmaning uzoq muddatli taklif chizig'i.
62. Uzoq muddatli o'rtacha o'zgarmas xarajat. Tarmoqning qisqa muddatli taklifi.
63. Tarmoqning qisqa muddatli oraliqdagi muvozanati. Tarmoqning uzoq muddatli oraliqdagi muvozanati.
64. Uzoq muddatli taklif chizig'i. Uzoq va qisqa muddatli oraliqlarda soliqqa tortish.
65. Nolga teng foydaning mazmuni. Ishlab chiqarishning o'zgarmas omillari va iqtisodiy renta.
66. Iqtisodiy renta. Ijara xaqqi va narxlar.
67. Foydani maksimallashtirish. Monopoliya va chiziqli talab chizig'i.
68. "Xarajat qo'shuv ustama" tamoyili bo'yicha narx belgilash. Monopolisga soliqni ta'siri.
69. Monopoliyaning nosamaradorligi. Monopoliyadagi vujudga keladigan "O'lik" yukini yo'qotish.
70. Tabiiy monopoliya. Monopoliya qanday holatlarga olib keladi. Narx diskriminatsiyasi, birinchi darajali narx diskriminatsiyasi.

71. Ikkinchi darajali narx diskriminatsiyasi. Uchinchi darajali narx diskriminatsiyasi.
72. Chiziqli talab chizig'i. Narx diskriminatsiyasi bo'lganda optimal narx va ishlab chiqarish hajmini hisoblash.
73. Ikki tomonlama taklif. Monopol raqobat. Mahsulotni joylashtirish bo'yicha differentsiallashtirish modeli.
74. Mahsulotni differentsiatsiyasi. Mahsulot ishlab chiqariladigan bozorda monopoliya.
75. Monopsoniya. Minimal ish haqi. Tayyor mahsulot ishlab chiqaruvchi monopoliyalar.
76. Oligopoliya, strategiyani tanlash. Ishlab chiqarish hajmi bo'yicha lider.
77. Ergashuvchi vazifasi. Lider vazifasi. Narx belgilashda liderlik.
78. Narx belgilashdagi liderlik bilan ishlab chiqarish hajmi bo'yicha liderlikni taqqoslash. Bir vaqtda ishlab chiqarish hajmini belgilash.
79. Kurno muvozanatiga misol. Muvozanatni urnatish. Ko'p firmalar bo'lganda Kurno muvozanati.
80. Narxlarni bir vaqtda belgilash. Kelishuv. yechimlar tahlili.
81. O'yinning to'lov matritsasi. Aralash strategiyalar.
82. Qamalgan shaxs muammosi. Takrorlanadigan o'yinlar. Kartelni qanday qilib mustaxkamlash mumkin. Ketma-ketlikdagi o'yinlar. "Kirishga havf" o'yin.
83. Edjuort Yashigi. Almashuv bitimi. Taqsimlash, Pareto bo'yicha samaradorlik.
84. Bozordagi almashuv. Muvozanat algebrasi. Volras qonuni. Nisbiy narxlar. Muvozanatni mavjudligi.
85. Muvozanat va samaradorlik. Samaradorlik algebrasi. Edjuort Yaoigida monopoliya.
86. Samaradorlik va muvozanat. Robinzon Kruzo iqtisodi. Firma. Ishlab chiqaruvchi masalasi.
87. Ikki modelni bittaga aylantirish. Xar xil texnologiyalar. Ishlab chiqarish va farovonlik, iqtisodiyotning birinchi teoremasi va farovonlikning ikkinchi teoremasi.
88. Ishlab chiqarish imkoniyatlari. Pareto bo'yicha samaradorlik.
89. Errodning mumkin emaslik (nevozmojnost) teoremasi.
90. Jamiyat farovonligi funksiyasi. Farovonlikni maksimallashtirish.
91. Jamiyat farovonligini individualistik funksiyasi. Adolatli taqsimlash. Ko'rolmaslik (zavist) va adolat.
92. Kouz teoremasi va kvazichiziqli ustun ko'rish. Ishlab chiqarish bilan bog'liq tashqi samaralar.
93. Chiqindilarning optimal tarkibi. Pareto bo'yicha samaradorlik shartlarining mazmunini ochish. Pigu soligi.
94. Bozor signallari. Avtomobillarni atrof-muhitni zararlashi.
95. Jamiyat ne'mati. Jamiyat ne'matini xususiy taqdim etilishi. Biletsiz muammosi. Har xil turdagi jamiyat ne'matlari.
96. Kvazichiziqli ustun ko'rish va jamiyat ne'mati. Atrof-muhitni zararlash. Biletsiz uchun masala.
97. Xususiy ne'matlarni solishtirish va taqsimlash. Ovoz berish, ovoz berish tartibini o'zgartirish.
98. Klark solig'i. Klark solig'i bilan bog'liq muammolar.
99. Limonlar bozori, sifatni tanlash, ma'qul bo'lmagan tanlov. Ma'naviy zarar, ma'qul bo'lmagan tanlov va ma'naviy zarar.
100. Signal berish. Rag'batlar. Korporatsiyada ovoz berish huquqi. Assimetrik axborot.

5. "Ekonometrika-2" fanining mazmuni

"Ekonometrika-2" kursining maqsadi va vazifalari, predmeti. Ekonometrika haqida. Kurs dasturi. "Ekonometrika-2" kursida qo'llaniladigan asosiy tushuncha va terminologiyalar. Kursda foydalaniladigan matematik usullar: matritsalar, vektorlar, differensial va integral, ular ustida bajariladigan ba'zi amallar.

Diskret tasodifiy o'zgaruvchilar. Doimiy tasodifiy o'zgaruvchilar. Kutishlar va momentlar. Eksess, asimmetriya. Ko'p o'lchovli taqsimot. Shartli taqsimotlar. Normal taqsimot va uning xususiyatlari. t-taqsimot, h-kvadrat taqsimot, G'-taqsimot.

Eng kichik kvadratlar usuli (EKKU). Oddiy chiziqli regressiya. Matritsali ifodalash. Chiziqli regressiya modeli. Yaxshi modelni izlash. Gauss-Markov shartlari. Statistika gipotezalarni tekshirish. Regressiya koeffitsiyentlarining ahamiyatliliigi. G'-qiymat. Asimptotik normallik.

Multikollinearlik. Chiziqli modelni talqin qilish. Regressorlar to'plamini tanlash. Regressorlarni tanlash. Ichki bo'lmagan modellarni taqqoslash. Funktsional shaklni aniqlash. Chiziqsiz modellar. Funktsional shaklni testlashtirish. Chiziqli va logarifmik chiziqli modellar.

Geteroskedastiklik. Kirish. EKKU baholashning oqibatlari. Muqobil baholovchi. Statistika gipotezalarni testlashtirish. EKKU uchun geteroskedastiklik bilan mos keladigan standart xatolar. Ikki noma'lum tafovutlarga ega model. Multiplikativ geteroskedastiklik. Geteroskedastiklikni testlashtirish. Breush-Pagan testi. Goldfeld-Kvandt testi.

Avtokorrelyatsiya. Birinchi tartibli avtokorrelyatsiya. Birinchi tartibli avtokorrelyatsiyani testlashtirish. Asimptotik testlar. Darbin-Uotson testi. Avtokorrelyatsiyani aniqlash va uni bartaraf qilish. EKKU uchun geteroskedastiklik va avtokorrelyatsiyaga mos keladigan standart xatolar.

Panel ma'lumotlariga asoslangan modellar. Panel ma'lumotlarning afzalliklari. Parametrlarni hisoblash samaradorligi. Parametrlarni aniqlash. O'rnatilgan effektlar modeli. Tasodifiy effektlar modeli. O'rnatilgan effektlar yoki tasodifiy effektlar. Xausman testi. Breush-Pagan testi. G'-test.

Haqiqatga maksimal o'xshashlikka kirish va uning umumiy xususiyatlari. Normal chiziqli regressiya modeli. Maxsus testlar: Vald testi, haqiqatga o'xshashlik o'zaro nisbati, Lagranj multiplikator testi, normal chiziqli regressiya modelidagi testlar. O'tkazib yuborilgan o'zgaruvchilar uchun testlar. Geteroskedastiklik uchun test. Avtokorrelyatsiya uchun test. Kvazi-maksimum haqiqatga maksimal o'xshashlik va shartli momentlar testi. Kvazi-maksimum haqiqatga o'xshashlik. Normallik uchun testlar.

Binar tanlov modellari. Chiziqli regressiyadan foydalanish. Binar tanlov modellari kirish. Bosh latent model. Eng yaxshi modelni baholash. Binar tanlov modellari maxsus testlar. Binar tanlov modellari yumshatilgan bir qator ehtimoliy shartlar.

Hisob ma'lumotli modellar. Ketma-ket javob modellari. Normallashtirish haqida. Multinomial modellar. Hisob ma'lumot modellari. Puasson va salbiy binomial modellar.

Tobit modellari. Standart tobit modeli. Baholash. Tobit modelidagi maxsus testlar. Tobit modellari kengaytirilgan shakllari. Tobit II modeli va uni baholash.

Vaqtli qatorlar tahliliga kirish. Statsionarlik va avtokorrelyatsiya funksiyasi. Umumiy avtoregressiv-harakatlanuvchi o'rtacha (ARMA) jarayonlar. ARMA jarayonlarini shakllantirish. Umumiy ildizlar. Statsionarlik va birlik ildizlar. Birlik ildizlarni testlashtirish. Birinchi tartibli avtoregressiv modelda birlik ildiz uchun test. Yuqori tartibli avtoregressiv modellarda birlik ildiz uchun test.

ARMA modelini tanlash va uni baholash. Avtokorrelyatsiya funksiyasi. Xususi avtokorrelyatsiya funksiyasi. Diagnostik tekshirish. Modelni tanlash mezonlari. ARMA modellari kichik kvadratlar va lagranj multiplikatori yordamida baholash. ARMA modellari yordamida prognozlash. Eng maqbul prognoz. Prognoz aniqligi.

Avtoregressiv shartli geteroskedastiklik (ARCH). ARCH va GARCH modellar. Modellarni qo'llash jarayonlari va shartlari. ARCH va GARCH modellari baholash. ARCH va GARCH modellari yordamida prognozlash.

Statsionar o'zgaruvchili dinamik modellar. Nostatsionar o'zgaruvchili modellar. Soxta regressorlar. Kointegratsiya. Kointegratsiya va xatolarni to'g'rilash mexanizmi. Vektor avtoregressiv modellar (VAR). Kointegratsiya: ko'p variantli hodisalar. VAR da kointegratsiya. Kointegratsiyani testlashtirish.

Parametrik bo'lmagan va yarim parametrik usullar. Kernel zichlik bahosi. Baholarning statistik ahamiyati. Kernel funksiyalari. Noparametrik regressiyalar. Tekislangan funksiyalar.

Chiziqsiz regressiya modellari va ular uchun iqtisodiy jarayonlar. Chiziqsizlik shartlari. Chiziqsiz eng kichik kvadratlar baholovchi. Gipotetik testlar va parametrlar cheklovchilar. Kuvantal regressiya.

“Ekonometrika-2” fanidan savollar

1. “Ekonometrika-2” faniga kirish
2. Statistik taqsimot nazariyasi
3. Chiziqli regressiyaga kirish
4. Regressiya modellarini talqin qilish va taqqoslash
5. Geteroskedastiklik va avtokorrelyatsiya
6. Panel ma'lumotlar
7. Baholash texnikalari: haqiqatga maksimal o'xshashlik orqali baholash va maxsus testlar
8. Cheklangan tobe o'zgaruvchili modellar
9. Ko'p variantli modellar va tobit modellar
10. Vaqtli qatorlar
11. ARCH va GARCH modellar
12. Ko'p variantli vaqtli qatorlar modellari
13. Baholash metodologiyasi
14. Chiziqsiz regressiya modellari
15. Matritsalar, vektorlar, differensial va integral, ular ustida bajariladigan ba'zi amallar
16. Eksess, asimmetriya
17. Ko'p o'lchovli taqsimot
18. Normal taqsimot va uning xususiyatlari
19. Eng kichik kvadratlar usuli (EKKU)
20. Statistik gipotezalarni tekshirish
21. Regressiya koeffitsiyentlarining ahamiyatliligi
22. Multikollinearlik
23. Chiziqli va logarifmik chiziqli modellar
24. Geteroskedastiklik
25. Statistik gipotezani testlashtirish
26. Geteroskedastiklikni testlashtirish
27. Breush-Pagan testi. Uayt testi. Goldfeld-Kvandi testi.
28. Birinchi tartibli avtokorrelyatsiya
29. Birinchi tartibli avtokorrelyatsiyani testlashtirish
30. Panel ma'lumotlariga asoslangan modellar
31. Panel ma'lumotlarning afzalliklari
32. Xausman testi. Breush-Pagan testi. G'-test.
33. Lagranj multiplikator testi
34. Kvazi-maksimum haqiqatga o'xshashlik
35. Binar tanlov modellari
36. Binar tanlov modellarida yumshatilgan bir qator ehtimoliy shartlar
37. Puasson va salbiy binomial modellar
38. Tobit modellari. Standart tobit standart modeli
39. Statsionarlik va avtokorrelyatsiya funksiyasi
40. Umumiy avtoregressiv-harakatlanuvchi o'rtacha (ARMA) jarayonlar
41. ARCH va GARCH modellar
42. Statsionar o'zgaruvchili dinamik modellar
43. Kernel funksiyalari
44. Chiziqsiz regressiya modellari

45. Nostatsionar o'zgaruvchili modellar.
46. Statsionar o'zgaruvchili dinamik modellar.
47. Statsionarlik va avtokorrelyatsiya funksiyasi
48. Binar tanlov modellari.
49. Panel ma'lumotlariga asoslangan modellar.
50. Panel ma'lumotlarning afzalliklari.

BAHOLASH MEZONI

I. 70310102 –Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) mutaxassisligi uchun mutaxassislik fanlaridan bitiruvchi kurs talabalari uchun mutaxassislik fanlaridan Davlat attestatsiyasi yozma ish shaklida o'tkazish tartibi va baholash mezonlari.

Bitiruvchi kurs talabalari "Korxona iqtisodiyoti va innovatsiyalarni boshqarish", "Biznesni tadqiq etish usullari", "Korxonalarining rivojlantirish strategiyasi", "Mikroiqtisodiyot-2", "Ekonometrika-2" fanlaridan Davlat attestatsiyasi ko'p variantli yozma shaklda o'tkaziladi. "Yozma" variantlarning har bir savol uchun javob 20 ball bilan baholanadi.

Davlat attestatsiyasida har bir yozma javoblar quyidagi mezon asosida baholanadi:

- berilgan savolga to'g'ri va to'liq javob yozilsa, savolning mazmuni, mohiyati to'g'ri va izchil yoritilsa, shuningdek, ijodiy yondashilsa, javobda mantiqiy yaxlitlikka erishilsa o'zlashtirish ko'rsatkichi **17,2 - 20 ball** oralig'ida baholanadi;

- berilgan savolga to'g'ri javob yozilsa, savolning mazmuni to'liq yoritilgan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi **14,1 – 17,1 ball** oralig'ida baholanadi;

- berilgan savolga og'zaki javob noto'g'ri yoki yuzaki yozilgan bo'lsa, biroq berilgan savolning mazmuni to'liq yoritilmagan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi **12-14 ball** oralig'ida baholanadi;

- berilgan savolga javob noto'g'ri yoki yuzaki javob berilsa, qo'yilgan masalaning mohiyati mazmuni ochib berilmasa, unda o'zlashtirish ko'rsatkichi **0 - 11,9 ball** oralig'ida baholanadi. (**17,2-20 ball - a'lo, 14,1-17,1 ball - yaxshi, 12-14 ball - qoniqarli, 0-11,9 ball - qoniqarsiz**).

5 ta savolga umumiy 100 ballik mezonda baholanadi umumiy bahoni quyidagi konvertatsiyon jadval orqali bahoga o'tkaziladi.

II. 70310102–Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) mutaxassisligi bitiruvchi kurs talabalari uchun mutaxassislik fanlaridan Davlat attestatsiyasi test sinovi shaklida o'tkazish tartibi va baholash mezonlari

"Korxona iqtisodiyoti va innovatsiyalarni boshqarish", "Biznesni tadqiq etish usullari", "Korxonalarining rivojlantirish strategiyasi", "Mikroiqtisodiyot-2", "Ekonometrika-2" fanlaridan ko'p variantli test sinovi shaklida o'tkazilsa har bir variant 100 ta yoki 50 ta test savollaridan iborat bo'ladi. Test sinovini baholash 5 baholik tizim asosida amalga oshiriladi.

Baholash usullari	Test topshiriqlari, yozma ish, tahlil uchun misollar, taqdimotlar
Baholash mezonlari	5 (a'lo) – fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtira olish; – fanga oid ko'rsatkichlarni tahlil qilishda ijodiy fikrlay olish; – o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish; – o'rganilayotgan jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to'la baho berish; – tahlil natijalari asosida vaziyatga to'g'ri va xolisona baho berish; – o'rganilayotgan jarayonlarni analitik jadvallar orqali tahlil etish va tegishli qarorlar qabul qilish. 4 (yaxshi) – o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish; – tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish; – o'rganilayotgan jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to'la baho berish;

	– o‘rganilayotgan jarayonlarni jadvallar orqali tahlil etish va tegishli qarorlar qabul qilish. 3 (qoniqarli) – o‘rganilayotgan jarayonga ta’sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to‘la baho berish; – o‘rganilayotgan jarayonlarni analitik jadvallar orqali tahlil etish. – qaror qabul qilish haqida umumiy bilimga ega bo‘lish 2 (qoniqarsiz) – o‘tilgan fanning nazariy va uslubiy asoslarini bilmaslik; o‘tilayotgan fan qonuniyatlarini o‘zlashtirishmaslikni bilmaslik
--	--

Umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan Davlat attestatsiyasi bo‘yicha umumiy o‘zlashtirish ko‘rsatkichi 2 dan 5 bahogacha baholanadi (5 baho – a‘lo, 4 baho – yaxshi, 3 baho – qoniqarli, 2 baho – qoniqarsiz) yoki baholash 100 ballik shkaladan 5 baholik shkalaga o‘tkaziladi.

Daraja	5 baholik tizim	O‘zlash-tirish foizda	An’anaviyda	Baholash mezonlari
O‘quv boshqarma uchun		Professor-o‘qituvchi uchun		
A+	4,51-5,0	91 - 100	A‘lo	Talaba materialni mustaqil ravishda tez o‘zlashtiradi: xatolarga yo‘l qo‘ymaydi; mashg‘ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to‘liq va aniq javob beradi.
A	4,3-4,5	86-90		talaba materiallarni mustaqil ravishda o‘zlashtiradi: xatolarga yo‘l qo‘ymaydi; savollarga to‘liq va aniq javob beradi.
B+	4,05-4,29	81-85	Yaxshi	talaba materiallarni yaxshi o‘zlashtirgan, uni mantiqiy ifoda eta oladi; mashg‘ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to‘liq va aniq javob beradi, biroq uncha jiddiy bo‘lmagan xatolarga yo‘l qo‘yadi.
B	3,51 - 4,04	71-80		talaba materiallarni yaxshi o‘zlashtirgan, savollarga to‘liq va aniq javob beradi, biroq uncha jiddiy bo‘lmagan xatolarga yo‘l qo‘yadi.
S+	3,3 - 3,5	66-70	Qoniqarli	asosiy materiallarni biladi, biroq aniq ifoda etishga qiynaladi; savollarga javob berishda aniqlik va to‘liqlik yetishmaydi; materiallarni taqdim etishda ayrim xatoliklarga yo‘l qo‘yadi; kommunikatsiya jarayonida qiyinchilik sezadi.
S	3,0 - 3,29	60-65		asosiy materiallarni biladi, biroq aniq ifoda etishga qiynaladi; savollarga javob berishda aniqlik va to‘liqlik yetishmaydi; materiallarni taqdim etishda ayrim xatoliklarga yo‘l qo‘yadi;
F	3,0 dan kam	59 dan past	Qoniqarsiz	materiallarni o‘zlashtirmagan; savollarga javob bera olmaydi; mashg‘ulotlarda ishtirok etmaydi

ESLATMA: Yakuniy davlat attestatsiya jarayonida qo'yilgan bahodan norozi bo'lgan bitiruvchilar yakuniy davlat attestatsiyasi ballari e'lon qilingan kundan e'tiboran uch kun muddat ichida appelyatsiya komissiyasiga murojaat qilishga haqli. Yakuniy davlat attestatsiya komissiyasi va talaba o'rtasida baholash ballari bo'yicha yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar maxsus appelyatsiya komissiyasi tomonidan ko'rib chiqiladi hamda DAK raisi bilan kelishilgan holda xulosa qilinadi.

Umum kasbiy va ixtisoslik fanlaridan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar

1. Гончаренко Л.П, Арутюнов Ю.А. Инновационная политика. Учебник. - М.: 2009. - 352 стр.
2. Ивасенко А.Г. Иностранные инвестиции: учебное пособие / А.Г. Ивасенко, Я.И. Никонова. - М.: КНОРУС, 2010. - 272 стр.
3. Фатхудинов Р.А. Инновационный менеджмент. Учебник. – СПб.: Питер, 2004. - 400 стр.
4. Швандара В.А., Горфинкеля В.Я. Инновационный менеджмент. 2006. - 382 стр.
5. R.S.Muratov, I.A.Djalalova, S.Sh.Oripov. Korxona iqtisodiyoti. Darslik. – T.: “Fan va texnologiya”, 2014. - 424 bet.
6. B.A.Abdukarimov va boshqalar. Korxona iqtisodiyoti. Darslik. – T.: “Fan va texnologiya”, 2013. - 368 bet.
7. Волкова О.И., Девяткина О.В. Экономика предприятия. Учебное пособие. –М.: ИНФРА-М, 2008. - 601 стр.
8. Горфинкель В.Я., проф. Швандар В.А. Экономика предприятия. Учебное пособие. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2008. - 718 стр.
9. Артиков А. Саноат иқтисодиёти. Дарслик. Т.: Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси Адабиёт жамғармаси нашриёти, 2014, 220б.
10. Нуриев Р.М. Курс микроэкономики. Учебник. – 2-е изд. М.: Норма, 2012, 576с.
11. Тарануха Ю.В. Микроэкономика. М.: Изд.дом “Дело и сервис”, 2011, 608с.
12. Чеканский А.Н., Фролова Н.Л. Микроэкономика: учебник. – М.: Инфра-М, 2005, 685с.
13. Вернан Х.Р. Микроэкономика: учебник / перев. с англ. под. редак. Н.Фроловой: - М.: ЮНИТИ-М, 2006. 767стр.
14. Campbell R, Mc Connel, Stanley L. Brue, Sean M.Flynn. Microeconomics: principles, problems and policies. 19th ed. New York. The McGraw-Hill Companies, Inc, 2012, 604 page.
15. Greene, W.H. (2012). Econometric Analysis, 7th Edition (Int. Edition), Essex: Pearson.
16. Verbeek M. A guide to modern Econometrics. John Wiley & Sons, LTD. 2004.
17. Baltagi B.H. Econometric Analysis of Panel Data. John Wiley & Sons, LTD. 2005.
18. Elhorst J.P. Spatial Econometrics: From cross-sectional data to spatial panels. Heidelberg, New York, Dordrecht, London: Springer, 2014.

Qo'shimcha adabiyotlar va internet saytlari:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. T.: O'zbekiston, 2015. - 46 bet.
2. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi.
3. Maxmudov E.X. Korxona iqtisodiyoti. O'quv qo'llanma. – T.: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2005. - 170 bet.
4. P.C.Muratov, I.A.Djalalova, S.Sh.Oripov Korxona iqtisodiyoti. Darslik. – T.: Fan va texnologiya, 2014. - 424b.
5. Адукаримов Б.А. ва бошқалар. Корхона иқтисодиёти. Дарслик. – Т.: Fan va texnologiya, 2013. -368б.
6. В.С.Ефремов. Стратегия бизнеса. – М.: Финпресс, 1998.
7. А.А.Томпсон, А.Дж. Стрикленд. Стратегический менеджмент. – М.: Банки и биржи, 2001.
8. Ансофф И. Стратегическое управление. – М.: Экономика, 1995
9. Белых Л.П. Реструктуризация предприятия. Учеб.пособие. –М.: 2009. – 511стр.

10. Розанова Н.М., Зороастрова И.В. Экономический анализ фирмы и рынка. Учебник. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 279стр.
11. Раздарожный А.А. Организация производства и управление предприятием. Учебник. – М.: Экзамен, 2009. – 876 стр.
12. Просветов Г.И. Стратегия предприятия. Учеб.практическое пособие. –М.: Альфа-Пресс, 2009. – 184стр.
13. Микроэкономика под ред. В.С. Атамонова, С.А. Иванова, Москва, 2009, - 320 с.
14. Salimov B.T., Hamdamov Q.S., O'ra'qov N.I. Mikroiqtisodiyot. Kasb-hunar kollejlari uchun o'quv qo'llanma. - T.: Ijod dunyosi, 2003,- 256 в.
15. Хамдамов Қ. Микроиктисодиёт: - Ўқув қўлланма.- Т.: 2001.- 160 б.
16. Салимов Б.Т., Ўроқов Н.И., Мустафакулов Ш.И., Салимов Б.Б. Микроиктисодиёт: Маърузалар матни. – Т.: Молия иқтисодчи, 2005, - 360 б.
17. Чеканский А.Н., Фролова Н.Л. Микроэкономика. Промежуточный уровень: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2005. – 382с.
18. Климов С.М., Семин А.П., Федорова Т.А. Микроэкономика. Учебное пособие. – СПб.: ИВЕСЕП, Знание, 2003, – 350 с.
19. Салимов Б.Т., Салимов Б.Б. Микроиктисодиёт фанидан масалалар тўплами.- Т.: “Фан ва технологиялар” маркази босмохонаси, 2005.- 6- 9 б.
20. Hastie T., Tibshirani R., Friedman J. The elements of statistical learning: Data mining, inference and prediction. Springer, 2008.
21. Keele L. Semiparametric regression for the social sciences. John Wiley & Sons, LTD. 2008.
22. Koenker R. Quantile regression. Cambridge University Press, 2005.

Internet saytlari

1. www.gov.uz – Ўзбекистон Республикаси ҳукумати портали
2. www.lex.uz – Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси
3. www.economist.com
4. www.worldeconomics.com
5. www.tradingeconomics.com
6. <http://grad-schools.usnews.rankingsandreviews.com/best-graduate-schools/top-humanities-schools/economics-rankings>
7. www.ereport.ru – Обзорная информация по мировой экономике
8. www.stplan.ru – Экономика и управление
9. www.catback.ru – Научные статьи и учебные материалы по экономике
10. www.mineconomy.uz - Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва мoliya вазирлиги сайти.
11. www.stat.uz - O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi sayti.
12. www.soliq.uz - O'zbekistan Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi sayti.
13. www.webofscience.com - Xalqaro ilmiy maqolalar platformasi.
14. www.sciencedirect.com - Xalqaro ilmiy maqolalar platformasi.
15. www.scopus.com - Xalqaro ilmiy maqolalar platformasi.
16. www.press-service.uz
17. www.mfer.uz
18. www.uza.uz
19. www.review.uz
20. www.uzreport.uz

